Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פּרייז 20 גראָשען.

הײנט 8 זײטען.

פּייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטײאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צײטונג

Nr. 293	Łódź, Sroda 18 grudnia 1929	ז׳בעטער יאַהרגאַנג	לאדז, מיטוואך, ט״ז כסלו תר״צ	№ 293

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פּיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

די נעכטיגע קאָנפערענץ אין שלאָס

פּרעמיער שוויטאַלסקי קומט נישט צוריק -- צאַר זאָל ווערען פּרעמיער?

וואַרשא, 17. (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט).

די קאנפערענץ אין שלאס פונ׳ם מלוכה־פרע־זידענט מיט די אנפיהרער פון די סיים־גרופּירונגען האט זיך אנגעהויבען 11 אינדערפריה. אויף דעם מלוכה־פרעזידענטס איינלאדונג זענען געקומען: רעפּ. פּולק. סלאַוועק (בעבע), רעפּ. ריבארסקי (ענדע), רעפּ. כאַטשינסקי (כארע), רעפּ. יאַן דעמבסקי (פּיאַסט), רעפּ. כאַנדזשינסקי (נ.פּ.ר.), רעפּ. רוג (וויזוואָלעניע) רעפּ. יאַן דעמבסקי (פּויערים־פּארטיי) רעפּ. ניע־דזשיאַלקאָווסקי (פּ.פּ.ס.), רעפּ. סמוליקאָווסקי (רע־וואל. פראקציע) און רעפּ. ראַזמארין (יור. קאָלאָ).

חוץ זיי האבען אויף דער איינלאדונג פון מלו־כה־פרעזידענט גענומען אנטייל אין דער קאנפערענץ דער געוו. פּרעמיער שוויטאַלסקי און יוסטיץ־מי־ניסטער צאַר.

נעגען אַלע דערוואַרטונגען האט די קאנפערענץ נישט געהאט קיין דירעקטע שייכות מיט׳ן רעגירונגס קריזיס און די פראגען פון בילדען א נייעם קאבי־נעט, נאר איז אינגאנצען געווען געווידמעט דער אויפקלעהרונג פון די בעציהונגען מצד די סיים־גרו־פּירונגען, ובפרט — פון די אָפּאָזיציאָנעלע גרו־פּירונגען לגבי דעם פּראבלעם פון דער קאנסטיטו־ציע־רעוויזיע.

אויף דער איינלאדונג פונ׳ם מלוכה־פרעזידענט האט דעם פארזיץ געפיהרט דער דימיסיאָנירענדער פּרעמיער שוויטאַלסקי.

די קאנפערענץ איז געשלאסען געווארען דריי פערטעל איינס. שליסענדיג זי האט דער מלוכה־פרע־זידענט בעדאַנקט די אנוועזנדע פאר זייער אנטייל אין איהר.

אין די פּאָליטישע קרייזען האלט מען, אז די היינטיגע קאנפערענץ וועט אפּשפּאנען די אנגע־שטרענגטע בעציהונגען צווישען דער רעגירונג און דעם פּארלאַמענט.

וואַרשא, 17. (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט).

אויף דער קאנפערענץ האט דער מלוכה־פרעזי־דענט ערקלעהרט, אז ער האט איינגעלאדענט דעם געוו. פּרעמיער שוויטאַלסקי, ער זאָל פיהרען די רשימה פון די רעדנער, ווייל ער וויל נעמען אויס־הערען די דיסקוסיע. ס׳קען אבער קיין רעד נישט זיין שוויטאַלסקי זאָל ווערען צוריק פּרעמיער. דעם יוסטיץ־מיניסטער צאַר האט ער איינגעלאדענט אלס מומחה אין קאנסטיטוציע־ענינים. דערבײ גיט דער מלוכה־פרעזידענט צו, אז די אלגעמיינע שטימונג איז א שטארק אויפגערעגטע, און די אויפרעגונג קאן בעזייטיגט ווערען נאר אויף איין אופן — מ׳זאָל באמת ערנסט צוטרעטען צו דער ארבייט פון ענדערן די קאנסטיטוציע. ס׳איז טאקי נישט קיין לייכטע זאך, אבער, אז ס׳וועט קומען צו א הסכם אין דער ארבייט פונ׳ם סיים מיט דער רעגירונג, וועט הערר־שען אזא הארמאניע, וואס א סך אנדערע לענדער וועלען דעם מקנא זיין.

נאכדעם, ווי רעפּ. סלאַוועק דערקלעהרט, אז זיינע ביז־איצטיגע פּרובען צו קומען צו א הסכם זענען נישט געלונגען, גיבען אויך אפּ זייערע ער־קלעהרונגען די רעפּוטאַטען ניעדזשיאַלקאָווסקי און דאמבסקי, און זייערע ענערגישע אויספיהרונגען זענען, אז זיי געהען איין אויף פערשידענע הנחות.

דער געוו. פּרעמיער שוויטאַלסקי דערקלעהרט, אז דער סיים איז נישט גערופען געוואָרען, ווייל מען האט געהאט די מיינונג, אז ער האט נישט ברעה צו פערנעהמען זיך מיט דער קאנסטיטוציע־פראגע, נאר פאר איהם איז נעהנטער דער ענין־טשעכאָוויטש.

עס רעדען די איבעריגע דעפּוטאַטען — פאר־שטעהער פון פערשידענע גרופּירונגען, וועלכע דער־קלעהרען זייער גרייטקייט צו אונטערשטיצען די פּונקטען־ענדערונגען אין דער קאנסטיטוציע וועגען פערשטארקען די קאמפּעטענצען פונ׳ם מלוכה־פרע־זידענט. און וועגען סטאַביליזירען די רעגירונג.

רעפּ. ראַזמארין זאגט אין זיין דערקלעהרונג צוו. אנד. אז ס׳זענען נאך נישט גענוג די ענדע־רונגען פון די דאזיגע פּונקטען, נאר ס׳איז אויך וויכטיג אז דער פּרעסטיזש פון סיים זאָל געשוינט ווערען. ער האלט, אז ס׳זענען דא נאך צו ערלע־דיגען אזעלכע וויכטיגע פראגען, ווי די פראגע פון גלייכבערעכטיגונג, די יודען־פראגע זכרונה. די לע־זונג פון דער עקאנאמישער לאגע איז א שווערע פּראָבלעם, און אז ס׳זאלען נישט אנגענומען ווערען די דרינגענדסטע מיטלען — קאן דאס פּראבלעם פערוואנדעלט ווערען אין א טראגעדיע. עס קאן און מוז קומען צו א פערשטענדיגונג, ווייל דאס פאָ־דערט די איצטיגע עקאנאמישע לאגע.

*

בעת דער קאנפערענץ האט זיך ארויסגעוויזען, אז ס׳זענען פארגעקומען געהיימע קאנפערענצען צווישען בעבע און די לינקע פארטייען.

די אנשטרענגונג איז פערבײ. בײדע צדדים זענען צופרידען פונ׳ם אויסגאנג פון דער קאנפערענץ ווייל איטליכער האלט, אז זיין צד האט אפּגעהאל־טען א נצחון. מען רעכענט, דעריבער, אז די מאר־גענדיגע זיצונג פון סיים וועט אדורך אהן סכסוכים, לויט דער אלגעמיינער מיינונג איז צו אנהטיילען, אז דער יוסטיץ־מיניסטער צאַר זאָל זיין קאנדידאט אויף פּרעמיער.

פּראָפ. באַרטעל פאָהרט נישט קיין וואַרשא

לעמבערג, 17. (טעלעפאניש).

מיט אנ׳אעראפּלאן איז אהער ספּעציעל אנ־געקומען דער רעפּ. קאַטשיאַלקאָווסקי (בעבע) כדי צו קאנפערירען מיט׳ן פּראָפ. באַרטעל וועגען ענינים וואס זענען פערבונדען מיט דער בילדונג פון נייעם רעגירונגס־קאבינעט.

ווי מען דערוויסט זיך פון מאסגעבענדע קרייזען, האט דער געוו. פּרעמיער באַרטעל נישט ברעה צו פאהרען ווידער קיין וואַרשא. ער ווידמעט זיך אינגאנצען דער וויסענשאַפטליכער ארבייט.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
פּעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אָן פון 8–9½ פריה און פון 3½–4½ נאָכמ.

לאָדזער יודישער הילפס-פעראיין „נותן לחם"
סאלנא 14. טעגליכע קוך פּולנאצנא 29.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס דער דערמאנטער פעראיין אָרדענט איין מארגען, דאנערשטאג, דעם 19-טען דעצעמבער ד. י.

א בלומעל-טאָג

ווערען געבעטען די אַלע דאַמען און הערען, וואס האבען זיך פּערזענליך אנטיילצונעהמען אין בלומעל־טאָג זיך צו מעלדען אין פעראיינס־לאָקאַל היינט, מיטוואך, דעם 18-טען דעצעמבער 7 אַ זייגער אין אָוונט.

גלייכצייטיג ווערען געבעטען אַלע אונזערע מיטגלידער און סימפּאַ־טיקער, אויך די וועלכע זענען נאָך נישט רעגיסטרירט, צו ערשיינען אין פעראיינס־לאָקאַל היינט, מיטוואך, 7 אַ זייגער אין אָוונט. גאַנץ בעזונדער ווענדען מיר זיך צו דער גאַנצער יודישער געזעלשאַפט אונטערצושטיצען דעם דערמאַנטען פעראיין און אויסקויפען די בלומלעך.

געדענקט, אַז ביי „נותן לחם" געפינט זיך די איינציגע אומזיסטע יודישע טעגליכע קוך אין יודישען לאָדז, די פערוואלטונג.

י. ס. ד. אַ. פּ. „פּועלי-ציון", לאָדזער אָרגאַניזאַציע.
זאַל „פילהאַרמאָניע", נאַרוטאָוויטשא 20.
שבת, דעם 21-טען דעצ. ד. י., 10 אַ זייגער פרי קומט פאָר

א פייערליכע באָראָכאָוו-אַקאַדעמיע

(געווידמעט דעם 12-טען יאָרצייט פון אונזער פירער ב. באָראָכאָוו)

פּראָגראַם:

1) דערעפנונג׳ס-רעדע, 2) אויפטריט פון „יונגבאָר"
3) רעפּעראַט פון ח׳ זרבבל
4) דער דיכטער ח׳ משה בראָדערזאָן וועט לייענען אייגענע געדיכטען
5) אַרטיסטישער קוואַרטעט מיט׳ן אָנטייל פון דיר. טעאָדאָר רידער.

בילעטן שוין צו באַקומען אין אַלע פּראָפ. פאַריינען, אין ספּאָרט־קלוב „שטערן" (פּאָמאָרסקאַ 17), אין באָראָכאָוו־ביבליאָטעק (זאַכאָדניאַ 63), פּרײַזן נאָכמ. און שבת פרי — ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.
3242

האַנטווערקער-פאַריין אין דער פּויליש. רעפּובל.
אָפּטיילונג לאָדזש, אַגראָדאָוואַ 9. סעקציע שטעפּער-מייסטער.

8-טע, מיטגלידער פון דער שטעפּער-סעקציע!

היינט, מיטוואָך, דעם 18. דעצעמבער ד. י. פּינקטלעך 7 אָוונט קומט פאָר

דער המשך פון דער גרויסער פאַרזאַמלונג.

אויף דער טאָג-אָרדנונג: צעך-פראַגן.
די פאַך-קאָמיסיע.

די בעקאַנטע מיט איהרע אויסגעצייכנטע אויסאַרבייטונגען

שאָקאָלאַדע-פאַבריק

Sarotti

אַקצ. געז. אין דאַנציג

ווערט אומגעענדערט אין סוף פון היינטיגען יאָהר

אויף

Kosma

אַקצ.-געז. אין דאַנציג.

די סאָרטען:

קאָסמאַ-פאָלמילך
קאָסמאַ-נאַפּאָליטען
קאָסמאַ-פאַנטאַזיע

זענען שוין איצט איבעראַל צו בעקומען

מזל-טוב

מיין פריינדין פּרל.

חי׳ נאַבאָזשנע

(אַלעקסאַנדער)

צו איהר פערלאָבונג מיינע בעסטע גליקוואונשען.

אסתר פויזנער.

אַלעקסאַנדער.

וואָרנונג!

אַזוי ווי אומפאַראַנטוואָרטליכע בײזוויליגע קאָנקורענטען פערשפּרייטען געגען מיין פירמע פאַלשע געמיינע בלבולים, בין איך געצוואונגען צו פערעפנטליכען, דאָס פאַר יעדען מיינעם וועקסעל נישט אויסגעקויפטען בין איך בערייט צו בעצאָהלען 5 פאַכיג און אויב ווער עס וועט האָבען קונדישע פּראָטעסטען מיט מיין זשירע, ביטע זיך צו מיר ווענדען, ווערען זיי זאָפאָרט אויסגעקויפט, בעזונדער וואָרען איך די, וואָס פערשפּרייטען וועגען מיר פאַלשע בלבולים, דאָס איך טו געגען זיי געריכטליך פאָרטרעטען.

מיט דרך ארץ בצלאל יאַקובאָוויטש, קאָנסטאַנטינער 63
אייזען-געשעפט.
3339

יודיש-רעליגיעזע קהלות אין יוגאסלאוויען בעקומען שטארק פערברייטערטע רעכט

בעלגראד, (יט"א) דאס נייע געזעץ וועגען דער יודישער רעליגיע אין יוגאסלאוויען, וואס איז איצט סאנקציאנירט געווארען דורך קעניג אלעקסאנדער, ענטהאלט א רייה בעשטימונגען וועגען די רעכט פון די יודישע געמיינשאפטען און די קאמפעטענצען פון די רבנים אין יוגאסלאוויען. אין מלוכה'שען בודזשעט ווי אויך די בודזשעטען פון די שטעט, וואו עס וואוינט א יודישע בעפעלקערונג, וועלען אריינגעשטעלט ווערען פאזיציעס פאר די בעדערפענישען פון דער יודישער רעליגיעזער געמיינשאפט. די הויך פון דער סובווענץ ענטשפרעכט דעם פראצענט-זאץ פון דער יודישער בעפעלקערונג. די יודישע קהלות געניסען פון שטייער און פאסט-פרייהייט. יעדער יוד געהערט אויטאמאטיש צו דער קהלה פון זיין וואוינארט. אויף דער ווירקונגס-שטח פון דער קהלה קענען נישט געשאפען ווערען קיין נייע סעפאראטע יודישע קהלות, דאגעגען די איצט עקזיסטירענדע בעזונדערע אר-טאדאקסישע און ספרדישע קהלות בלייבען ווייטער. די רעליגיעזע פרייהייט פון די ארטאדאקסען איז געזעצליך געזיכערט. בראש פון אלע יודישע קהלות אין לאנד שטעהען דער קהלות-פערבאנד, וועלכער ענטשיידעט געמיינזאם מיט'ן ועד-הרבנים, וואס בעשטעהט פון 6 רבנים, וועגען אלע יודישע אנגעלעגענהייטען, אלס לאנד-ראבינער נאמינירט דער קעניג איינעם פון די 3 קאנדידאטען, וואס ווערען פארגעלעגט דורכ'ן קהלות-פערבאנד. דער לאנד-ראבינער ווערט לויט זיין ראנג, קאמפעטענצען און שטעלונג אין דער מלוכה גלייכגעשטעלט מיט די קריסטליכע בישאפען.

אנפאל אויף א יובעליר-געשעפט

בערלין, 17 (א.ט.אי.) דינסטאג נאכמיטאג האבען האבען 2 יונגע-לייט, וואס האבען זיך אנגעגעבען אלס קרימינאל-בעאמטע געמאכט א'נא בערפאל איבער פילצ'ס יובעליר-געשעפט.

זיי האבען טעראריזירט די אנוועזענדע און געפאדערט פון זיי, אז זיי זאלען ארויסגעבען די ווערטזאכען און געלד, וואס יענע האבען ביי זיך געהאט.

די פרוי פון פילץ האט זיך ארויסגעכאפט פון געשעפט און געמאכט א ליארם. די אנפאלער זע-נען אנטלאפען. איינעם פון זיי, דער 34-יעהריגער שעכט-הויז-ארבייטער אטא קעבעל האט זיך גע-פרובט פערטיידיגען מיט א רעוואלווער, מ'האט איהם אבער ארעסטירט. דער צווייטער איז אנט-לאפען.

א שטארקע ערד-ציטערניש

בערלין, 17. (א. ט. אי.) היינט האט די האהענהיימער סטאציע פערציכענט זעהר א שטאר-קע ערד-ציטערניש, וואס איז פארגעקומען אויף א מרחק פון א 9000 קילאמעטער.

די שטארקסטע אויפטרייסלונג איז פארגעקו-מען ארום 12.45 ביי טאג.

אמסטערדאם, 17 (ספ. טעל.) פון באטאוויא אויף דער אינזעל יאווא מעלדעט מען, אז אין די לעצטע 2 טעג האט מען דארט פערנאטירט 400 אויסברוכען פונ'ם וואולקאן אויף דער אינזעל קראקאטאא. א חוץ דעם זענען פארגעקומען א'נערך 1000 שווערע אויפרייסונגען אונטער'ן ים. עס האבען זיך אויפגעהויבען צוליב דעם הויכע און ברייטע זיילען וואסער. גלייכצייטיג מיט די אויס-ברוכען פונ'ם וואולקאן קנאלט עס כמעט אהן אויפהער אונטער דער ערד. די ערד טרייסעלט זיך אונטער'ן ים און די שסורעמדיגע כוואליעס פונ'ם ים שלאגען זיך אפ מיט א מורא'דיגען אימ-פעט אן די ברעגעס פון דער אינזעל.

דאס איז איינע פון די גרעסטע ציטערנישען פון דעם ים-גרונד, וואס מען געדענקט אינ'ם דא-זיגען ווינקעל פון ערד-קיגעל.

אויך די אנדערע וואולקאנען, וואס געפינען זיך אויף די פיל אינזלען אין יענער געגענד זענען שטארק ריהרעוודיג געווארען.

בלוטיגער נאציאנאליטעטען-קאמף אין בעלגיען

פיל פערוואונדעטע און ארעסטירטע

בריסעל, 17 (א.ט.אי.) מאנטאג ביינאכט זענען אין אנטווערפען פארגעקומען צוזאמענשטוי-סען צווישען פלעמישע נאציאנאליסטען און מיט-גלידער פון דער נאציאנאלער ליגע, וואס איז פיינדליך געשטימט צו די פלעמער. בעת די פלע-מישע נאציאנאליסטען האבען בעגריסט א גרופע לעניאנערען, וואס זענען געקומען פון בריסעל, איז אויסגעבראכען א פארמעלע שלאכט, וועלכע האט זיך איבערגעטראגען אויך אויף דער באהן.

די לעגיאניסטען האבען זיך ארייגעכאפט אין א וואגאן, מ'האט דארט אויסגעשלאגען אלע שויבען און ס'איז ענטשטאנען א שיסעריי. די פא-ליציי האט איינגעשטילט די געמיטער, אבער די געשלעגען האבען זיך דאן אריבערגעטראגען אין שטאט.

אויף ביידע זייטען זענען פאראן פיל פער-וואונדעטע. די פאליציי האט אדורכגעפיהרט פיל ארעסטען.

רוסיש-טערקישע פריינדשאפט

אנגארא, 17 (א.ט.אי.) דער שטעלפער-טרעטער פון סאוויעטישען קאמיסאר פאר אויסערן-ענינים האט געהאט א 2-שעה'דיגע קאנפערענץ מיט דעם מלוכה-פרעזידענט קעמאל-פאשא וועגען דין טערקיש-רוסישע בעציהונגען. מ'רעכענט, אז ס'וועלען בענייט ווערען די רוסיש-טערקישע פריינד-שאפטליכע בעציהונגען.

א גרויסע שרפה אין א טאבאק-פאבריק

בינגען, 17 (א.ט.אי.) 4 א זייגער פאר-טאגס האט דא אויסגעבראכען א שרפה אין די בנינים פון דער טאבאק-פירמע ק. גרעץ נישט קוקענדיג אויף דער שנעלער רעטונגס-אקציע האט זיך דאס פייער, צוליב דעם שטארקען ווינד, פער-שפרייט אויף אלע בנינים און איינער נאך דעם אנדערען האבען זיי אנגעהויבען איינצופאלען. געוואלדיגע טאבאק-רעזערווען און פערטיגע סחורות זענען פערניכטעט געווארען. דער שאדען ווערט געשאצט אויף איבער א מיליאן מארק'

10 פרויען פערברענט בעת א שרפה אין א פאפיר-פאבריק

לאנדאן, 17 (א.ט.אי.) לויט מעלדונגען פון ניו-יארק זענען בעת א שרפה אין דער פאפיר-פאבריק אין באלטימארע 10 ארבייטערינס פער-ברענט געווארען. פון 125 פרויען, וואס זענען בעשעפטיגט אין דער פאבריק, האט א גרויסער טייל בעת'ן אויסברוך פון דער שרפה, זיך געפינען אויפ'ן דריטען שטאק. א טייל פון די פרויען זע-נען אראפגעשפרונגען פון פענסטער און פערוואונ-דעט געווארען, 10 פרויען האט מען נישט בעוויזען אפצוראטעווען.

25 מיליאן פונט שטערלינג

אויפ'ן קאמף געגען ארבייטסלאזיגקייט אין ענגלאנד

לאנדאן, 17 (א.ט.אי.) דער פארשלאג וועגען ארבייטסלאזיגקייט איז אנגענומען געווארען דורכ'ן פארלאמענט אין דער דריטער לעזונג מיט 273 שטימען געגען 199, ס'זענען שטארק געהע-כערט געווארען די ארבייטסלאזע אונטערשטיצונג. די שטיצע וועט אויפ'ן נאהענסטען יאהר בע-טרעפען א'נערך 25 מיליאן פונט שטערלינג.

איינגעפאלען א מויער

דריי ארבייטער אומגעקומען

קאטאוויץ, 17 (א.ט.אי.) אין אייכענוי נעבען קאטאוויץ יז נעכטען מיטאג פארגעקומען א שווערער פארפאל, בעת וועלכען 2 ארבייטער זענען דער'הרג'עט געווארען און איינער איז שווער פערוואונדעט געווארען. אין דער אידא-שאכט איז איינגעפאלען א מויער און בעגראבען די דריי אר-בייטער אונטער זיך.

א פערטעל פון דער יודישער בעפעלקערונג אויף אוקראינע איז ארבייטסלאז

סטאטיסטישע ציפערן וועגן דער יוד. ארבייטסלאזיגקייט אין פערשידענע טיילן פון סאוויעט-רוסלאנד

מאסקווע, (יט"א) א זעהר טרויעריג בילד פון דער לאגע פון די ארבייטסלאזע יודען אין גרויס רוסלאנד, אוקראינע און ווייס-רוסלאנד גיבען די סטאטיסטישע ציפערען, וואס זענען געזאמעלט געווארען פאר דער בעראטונג פון דער „יעווסעקציע", וואס קומט איצט פאר אין מאסקווע.

לויט די דאזיגע ציפערען זענען 28 פראצ, פון דער יודישער בעפעלקערונג אויף אוקראינע ארבייטסלאז. די ארבייטסלאזיגקייט צווישען די יו-דען אויף אוקראינע איז אכט מאל גרעסער ווי צווישען נישט-יודען. די ארבייטסלאזע בעשטעהען ס'רוב פון יונגערליכע און פון מענשען, וואס האבען אזעלכע פראפעסיעס, פאר וועלכע עס איז שווער צו בעקומען בעשעפטיגונג.

אין אדעס, וואו עס זענען איצט פעראהן 30,000 יודען, זענען 12,000 פון זיי פערעגיסט-רירט אויף דער ארבייטס-בירזע אלס ארבייטסלא-זע. אייסער דעם זענען אין אדעס פעראהן א היב-שע צאהל ארבייטסלאזע יודען, וועלכע זענען נישט רעגיסטרירט אויף דער ארבייטס-בירזע, ווייל זיי זענען קינדער פון געוועזענע הענדלער. אין אלגע-מיין שאצען די פיהרער פון דער „יעווסעקציע" אפ, אז אין אדעס זענען איצט פעראהן 75 פראצענט יודען, וואס מען מוז העלפען צו ווערען פראדוקטי-ווע עלעמענטען.

אין גרויס-רוסלאנד, איינשליסליך מאסקווע און לענינגראד, זענען בלויז 30 פראצ. פון דער יודי-שער בעפעלקערונג זעלבסטשטענדיג אין זייער פר נסה, אזוי אז פון די 96,000 יודען, וואס וואוינען איצט אין צענטראל-רוסלאנד ארבייטען פאקטיש נאר 35000 פערזאן, אין דער דאזיגער צאהל געהען אריין 25 פראצענט האנדווערקער, 20 פראצענט אנגעשטעלטע, 10 פראצ. לוין-ארבייטער, 20 פראצ צענט פריוואטע הענדלער, 10 פראצ. ערד-ארבייטער און די איבעריגע פערזאנען פון פרייע פראפעסיעס.

די צאהל יודישע ארבייטסלאזע אין ווייס-רוס-לאנד ווערט אין די סטאטיסטישע ציפערען נישט אנגעגעבען. עס ווערט אבער איבערגעגעבען, אז דער ערד-קאמיסאריאט האט אין ווייס-רוסלאנד האט איינגעשלאסען אין זיין פינף-יעהריגען פלאן צו קא-לאניזירען אין פערלויף פון פינף יאהר 4000 יודי-שע פאמיליעס פון געוועזענע הענדלער, 7461 פאמיליעס פון ארבייטסלאזע יודען, און 4000 פא-מיליעס פון יודישע האנדווערקער, וואס האבען נישט קיין ארבייט, ווייל זיי זענען נישט געגוג ספע-ציאליזירט אין זייערע פאכען.

די בעראטונג פון דער „יעווסעקציע" איז שטארק פעראינטערעסירט אין דער פראגע פון דער ארבייטסלאזיגקייט צווישען די יודען. אויף דער בע-ראטונג ווערען בעטראכט נייע מיטלען ווי אזוי צו לעזען די ארבייטסלאזיגקייט.

לאדזער קאמעראל-טעאטער
„ארט"
אלעע 1-טער מאי 2
(פריהער: ענגלישער זאל)
קינסטלערישע לייטער: משה ברא-ערזאן.
דירעקציע: יוסף סטרוגאטש.
קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן.
פרייטאג, דעם 20. ה. ח. פינקטליך 9 אווענד קומט פאר
די פייערליכע דערעפנונג
פון סעזאן 1929-30
א. ו.
קוים מיט צרות
מיט א ניי רעארגאניזירטען ארטיסטישען אנסאמבל.
שבת, דעם 21-טען דעצעמבער ד. י.
2 פארשטעלונגען:
אנהויב 4 נאכמ. און 9.30 אוו.
זונטאג, ד. 22-טן 2 פארשטעלונגען
אנהויב 7.45 און 10 א זייגער אווענד.
ס'נעהמען אנטייל:
פרויען: מאלווינע ראפעל, שיינע מרים, פערלע אוריך, מאריא דאלסקא, ליובא ראזענבערג.
מענער: יוסף סטרוגאטש, יעקב מאנדעל-בליט, נתן רייכענבערג, שמעון דזשיגאן, הערש הארדס, יעקב זוצנאוויטש, משה פאטאשינסקי, שמואל גאלדשטיין.
טעקסטען פון: משה בראדערזאן י. אבערושאנעס, געבירטיק, טונקעלער, לייוויק א. א.
קונסט-מאלער דינה מאטום, שמואל בלום
ליכט-עפעקטען: י. יערוזאלימסקי.
פערוואלטער: מ. ציטרינאווסקי.

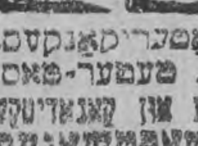
ענדליך
האבען זיך אלע איבערצייגט אז דיפאטענטירטע
פעלד-בעטען
PALMA-PATENT וועלכע זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע
זענען די פראקטישסטע און דויערהאפטסטע
מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר, עטמפעהלען מיר אויף לאגער.
אויסערדעם בעזיצען מיר אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בעטען, אטאמאנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינדער-בענקעלעך אויף רעדלעך. טעטער-מאס.
מאטראצען, קאזעטקעס, גאבעטען, שאטקעלעס און קאנאדיעקעס און טאפטשאנעס
בעמערקונג: בעטלעך מיט וועגעלעך הייס און ברויי 17 זל., מאטראצן-בעטלעך 14 זל.
רעעלע בעהאנדלונג, -- פאבריקס-פרייזען, -- זעטעליבע רעפערטואר.
הורוס לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85 דעטייל

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינגע פראצאוונע פון זעמפליכע ארטאפעדיש אפערעטען, ...
... פים, נארטעטען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5—7 אוו.
צוריקגעקעהרט.

לאדז. 18 דעצעמבער 1929

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 18 דעצעמבער 1929

דער ווערט פון פאפירענע רעזאלוציעס

מיט גרויס אויפמערקזאמקייט ווערען איצט נאכגעפאלגט די שאכצוגען פון די רעגירענדע קרייזען. דער צושטאנד פון קריזיס, וועלכער דויערט שוין זייט 10 טעג, איז דאך נישט געשטערט געווארען נישט נאר מיט קיין פיינדליכען אר״יס־טריט, נאר אפילו נישט מיט קיין פיינדליך ווארט. די טאקטיק פון דער רעגירונג איז זעהר געהיימ־ניספול און מ׳קען קיין דירעקטע פעסטשטעלונגען פון זיי נישט מאכען, מען מוז זיך נאר בעגנוגענען מיט השערות און נביאות וועגען דעם אדער יענעם צוג.

די ערשטע פראגע נאך דעם ארויסגערופענעם קריזיס איז געווען פאלגענדע: אויב די ווערטער פון מיניסטער קוואטקאווסקי אין סיים און פון אלע אנדערע מיניסטארען בעת פערשידענע רעדעס, אז דער איצטיגער רעגירונגס־סיסטעם וועט נישט געענדערט ווערען דורך קיין שום פאפירענע רעזאלוציעס, זענען אמת — צו וואס־זשע האט זיך די רעגירונג אפגעגעבען אין רימיסיע? צי וואס איז די רימיסיע אנגענומען געווארען? און ווען זי איז שוין יא אנגענומען געווארען, פארוואס איז נישט גלייך בעשטימט געווארען קיין נייע רעגירונג פון דערוועלבער שיטה, ווי די איצטיגע, וואס איז געווען דער צוועק פון די קאנפערענצען, וועלכע דער מלוכה־פרעזידענט האט אפגעהאל־טען מיט די פארשטעהער פון דער אפאזיציע אויב די לעצטע קענען סיי ווי סיי קיין שום השפעה נישט האבען אויפ׳ן גורל פון א נייער רעגירונג? וואס איז געווען דער צוועק פון ג. פרעמיער שוויטאלסקים צווייטע רעדע אין ווארשאווער פילהארמאניע? און ועל כולם, וואס איז דער צוועק פון דער בעראטונג אין שלאס מיט׳ן אנטייל פון אלע פארזיצערס פון די סיים־קלובען (א חוץ די מינדערהייטען, וואס האבען אנטיילגענומען אין טאהל בלאק פון די נאציאנאלע מינדערהייטען).

דעריבער באקע, איז דער צענטראלעוו געבליבען אין א שטארקער פערלעגענהייט און אויף זיינע בעראטונגען האט מען זיך געמוזט בעגנוגענען נאר מיט השערות און נביאות, וועלכע האבען נישט דערלאזט אנצונעהמען קיין קאנקרעטע שטעלונג. מ׳האט נישט געוואוסט צי אויף דער ראזיגער בעראטונג וועט פארקומען א ריסקוביע, צי דער מלוכה־פרעזידענט וועט שטעלען קאנקרעטע פארשלאגען, אדער וועט זיך בעגנוגענען מיט א פארמעלער דעקלאראציע, וואס זאל זיין א תשובה אויף אלע פאסטולאטען פון די פערשידענע סיים־גרופען. מ׳האט אויך נישט געוואוסט, צי אויף דער בעראטונג וועט אמאל נישט קומען דער מארשאל פילסודסקי, וועלכער וועט וועלען אויסנוצען די געלעגענהייט כדי „ארייצוזאגען" די סיים־פארשטעהער.

דעריבער האט דער צענטראלעוו צו דער בעראטונג אין שלאס צוגעגרייט א גאנצען פאק מיט דעקלאראציעס און ערקלערונגען, וועלכע וועלען זיין צוגעגרייט „אויף יעדען פאל". וועט דער מלוכה־פרעזידענט מאכען אזא צוג, וועט מען ארויס־שלעפען די דעקלאראציע פון דער לינקער בוזים־קעשענע, ביי אנדערען צוג, וועט מען ארויס־שלעפען אנ׳ערקלערונג פון דער רעכטער בוזים־קעשענע און אזוי ווייטער.

דער ראזיגער בעשלוס פון „צענטראלעוו" בעווייזט אייך פון דער אנדערער זייט די גאנצע שוואכקייט פון דער אפאזיציע, וועלכע האט גע־בראכט צום רעגירונגס־קריזיס. נישט קוקענדיג אויף די פערזיכערונגען פון דער אפאזיציע, אז זי איז גרייט אנצונעהמען די מיסיע צו שאפען א רעגירונג, אויב זי וועט אזא מיסיע בעקומען פון מלוכה־פרעזידענט, איז דאך מעהר ווי זיכער, אז דאס קען נישט געשעהן און וועט נישט געשעהן און די אפאזיציע האט זיך אויף דעם לוקסוס פון אנ׳ערקלערונג געקענט פערגינען.

געדעכט איז געווען דער פרעמיער בארטעל, וועלכער האט ערקלערט, אז דער שליסעל פון דער סיטואציע ליגט ביים מארשאל פילסודסקי אין די הענד, ווי אזוי דער מארשאל וועט וועלען אזוי וועט זיין. דער פאק דערקלערונגען, רעזא־לוציעס און דעקלאראציעס פון „צענטראלעוו" איז לגמרי איבעריג. פון זיי וועט די לאגע נישט קלארער ווערען און נישט ליקווידירט ווערען. זיי קענען נאר האבען א היסטארישען ווערט פאר די ארכייוען פון די בעזונדערע פארטייען, וואס געהערען צום „צענטראלעוו".

פ. ב.

—=:8:=—

געשלאסען א ישיבה אין ניו-יארק

ניו-יארק, (י. פ. א.) איינע פון די בעוואוסטע ישיבות אין ניו-יארק „ישיבת תפארת ירושלים" אין איסט-סייד איז די טעג געשלאסען געווארען צוליב מאנגעל אין געלד-מיטלען. די ישיבה האט עקזיסטירט העכער 20 יאהר צייט און האט געהאט א פערסאנאל פון 20 לעהרער און קרוב 400 תלמידים.

יודישע פערמע-ארבייטער

די איינארדנונג פון יודישע לאנדווירטע אין פראנקרייך

די יק״א האט געוואלט אויספארשען דורך קאמפעטענטע אגראנאמען די פראגע וועגען איינ־ארדענען יודישע לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער אין פראנקרייך, ווי אויך די ארבייטס־תנאים פון לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער, וואס זענען איינגעארדענט געווארען אין פראנקרייך מיט דער הילף פון צענטראלען יודישען עמיגראנטען־הילפס־קאמיטעט, וואס איז אנגעשלאסען אין דער עמיגראציע־פעראייניגונג „היאס־יקא־עמיגדירעקט".

דאס רוב פון די יונגעלייט, וואס זענען איינגעארדענט אין פראנקרייך אלס לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער, געפינען זיך אין דעפארטאמענט וואקליוז, אויף וועלכען מען האט זיך אפגעשטעלט ערשטענס, ווייל דארט איז פערהאן א גרויסע נאכפראגע אויף ארבייטער, וועלכע ווערען גוט בעצאהלט, פון דער אנדערער זייט, צוליב דער נאהענטקייט פון א צענטער, וואו עס געפינט זיך שוין א יודישער ישוב.

אין אלגעמיין האבען די יעניגע פון די יונגעלייט, וואס זענען פערבליבען אין די ווירטשאפטען (צום בעדויערען האט א געוויסע צאהל פון זיי פערלאזט די ערד) זיך זעהר גוט צוגעפאסט צו דער ארבייט בכלל און צו די ספעציפישע ארבייט־בעדינגונגען אין די פראנצויזישע פערמעס בפרט. די פראנצויזישע פערמערס זענען אין דער גרעסטער מעהרהייט זעהר צופרידען מיט דער ארבייט פון די יונגעלייט.

פון דער אויספארשונג פון די יק״א אגראנאמען איז אויך צו זעהן, אז די אויסזיכטען אויף זעלבסטשטענדיגער איינארדנונג אין דעפארטאמענט וואקלוז זענען זעהר בעגרענעצט, און אז וועלכע איינארדנונגען וועלען זיין מעגליך נאר אין דרום־מערב׳דיגען טייל פון פראנקרייך (הויך גאראן, טארן, לאט־ע־גאראן א. אז. וו.)

בכדי די איינארדנונג זאל זיין מיט ערפאלג, מוז מען פריהער בעפרידיגען פאלגענדע בעדינגונגען, וועלכע האבען א שייכות צו די עקאנאמישע און לאנדווירטשאפטליכע תנאים פון דעם ענט־שפרעכענדען קאנט. כמעט יעדער פערמע, וואס איז צו בעקומען אין דרום־מערב־פראנקרייך בעשטעהט אין א שטח ערד, וועלכער דארף בעארבייט ווערען דורך מינדעסטענס דריי דערוואקסענע פערזאן. די איינגעטימער פון די פערמעס, קענען זיי אבגעבען אויף פאכט אויף דער העלפט („מעטעיאוש") בלויז פאר גרופען, וואס שטעלען מיט זיך פאר אנ׳ארבייטס־קראפט. אויב דער פאכטער האט נישט אזוי פיל ארבייטער אין בעשטאנד פון זיין משפחה, וועט ער דאך מוזען אליין דינגען פרעמדע ארבייטער. די הויפט־סיבה, וואס טרייבט אבער דעם פראנצויזישען בעל־הבית צו פארדינגען די פערמע, איז דאך דער מאנגעל אין לאנד־ארבייטער.

פון דער אנדערער זייט מוז יעדער, וואס וויל ווערען פאכטער, שוין האבען א געוויסע ער־פאהרונג אין לאנדארבייט. די ערפאהרונג קען ער אבער בעקומען נישט אנדערש, ווי ארבייטענדיג אין אלטער צוויי יאהר אויף א פערמע פון דעם קאנט אלס פערמע־ארבייטער. די דויער פון דעם סטאזש העגנט, נאטירליך, אב פון זיינע פערזענ־ליכע פעהיגקייטען און זיין פריהערדיגע לאנדווירט־שאפטליכער צוגרייטונג. אונטער „פערמע־ארבייטער" מיינט מען א גרופע, וואס בעשטעהט פון א מאן און פרוי, אדער נאך בעסער, ווען זיי האבען אין זייער רשות הילפס־כחות. ווי למשל, א זוהן, א ברודער, אדער א קרוב פון פאר־פאלק. די צוויי מענער בעשעפטיגען זיך מיט בעארבייטען די ערד און די פרוי גיבען זיך אב מיט די עופות. נעבען אכטונג אויף פאשען די בהמות. דורכמא־כענדיג דעם סטאזש פון איין אדער צוויי יאהר, ווערט דער קאנדידאט בעקאנט מיט דער לאנד־ווירטשאפטליכער פראקטיק, וואס איז פערבונדען מיט דער פאכטעריי־ווירטשאפט, ווי אויך מיט די עקאנאמישע תנאים און לאקאלע געברויכען.

א גרופע פון צוויי מענער און איין פרוי פער־דינען יעהרליך פון 6.000 ביז 7.000 פראנק. אין שניט־צייט און ביי פארזאפנעהמען דאס גערעטעניש קען די פרוי אויסערדעם פערדינען צו 5 פראנק א טאג. די משפחה בעקומט אויסערדעם פון 18 ביז 20 העקטאליטער תבואה, 16 העקטאליטער ווייז, 6 זעק קארטאפעל, 60 קילא פאסאליעס, 120 קילא פלייש און א טייל פון די פראדוקטען פון הינער־הויף. על פי רוב געבען די פערמערס אבער אין רשות פון די ארבייטער־משפחה א שטח ערד אויף צו קולטיווירען גרינוואר. זיי בעקומען אויך א וואוינונג און אביסעל בעלעבאטישקייט, נאטירליך, אין א זעהר בעשיידענער פארם, געוועהנליך זענען די ראזיגע ציפערען נישט קיין בעשטימטע און ענדערען זיך אין איינזיגע פרטים, אפהענגיג פון ארט, וואו די פערמע געפינט זיך ווי אויך פון א רייהע אנדערע בעדינגונגען.

מען רעכענט געוועהנליך, אז די פראדוקטען, וואס דער ארבייטער בעקומט פונ׳ם איינגעטימער און דאס גרינווארג, וואס ער האט פון זיין גארטען, געניגען אויף דער פערפלעגונג פון דער משפחה אויפ׳ן גאנצען יאהר. פון דער שכירות, וואס די משפחה בעקומט במזומנים קען ער אפ־שפארען אמווייניגסטענס 3,000 פראנק א יאהר. אזוי ארום קאן זי נאך צוויי יאהר ארבייט פער־מאגען א קאפיטאל פון אנ׳ערך 6.000 פראנק, די ראזיגע סומע איז פאר איהם נייטיג, כדי צו דעקען זיין הוצאות אין משך פונ׳ם ערשטען יאהר פון דער פאכטעריי ד. ה. ביז צו דער ערשטער גערעטעניש.

„מעטעיאוש" איז אנ׳אופן פון פאכטעריי, וואס דער בעל־הבית און פאכטער טיילען צווישען זיך אין גלייכע חלקים די פראדוקטען פון דעם שניט דער פערמער ליפערט דעם לעבעדיגען און טויטען אינווענטאר, בהמות, זריעה, וואס איז נייטיג פאר דער ווירטשאפט. דער פאכטער, וועלכער נעהמט געוועהנליך איבער די פערמע אין הערבסט מוז האבען די נויטיגע מיטלען כדי זיך דורכצוהאלטען ביז דעם נאהענטסטען שניט און אויב ער וויל בעקומען א גרעסערען הייזה, דארף ער אריינלעגען א געוויסע סומע אויף איינצוקויפען מילך־קיהען, עופות, צוכט־פיה א. א. וו.

מען מוז אינטערשטרייכען, אז דער ערפאלג פון דער ארבייט העגנט א סך אב פון דער פרוי פון פאכטער, ווייל די הכנסות פון דער פערמע בעשטעהען נישט נאר אין די פראדוקטען פון פעלד נאר אויך אין א בעדייטענדער מאס אין, אזוי צו זאגען, זייטיגע הכנסות, דערהויפט פון הינער־הויף. מען דארף בעמערקען אז אין דער צייט ווען אלע איבעריגע עופות, גענז, קאטשקעס, אינדיקעס ווערען געטיילט אויף דער העלפט מיט׳ן פערמער, בלייבען די הינער אינגאנצען אין רשות פונ׳ם פאכטער, וועלכער איז מחויב אבצוגעבען דעם בעל־הבית נאר א זעהר קליינעם טייל פון די פראדוקטען פון דער הינער־צוכט (120 ביז 200 אייער און 20 ביז 30 הינער) אין משך פון יאהר. היות ווי אין פראנקרייך איז פערהאן א זעהר לייכטער אפזאץ פון אייער און הינער, קען איין הויז איינברענגען פון 100 ביז 150 פראנק א יאהר, אויב די בעל־הבית׳טע פערשטעהט, ווי אזוי אומצוגעהען מיט׳ן הינער־הויף.

אויב דער פאכטער און זיין פאמיליע זענען גע־ניטע ארבייטער און לעבען זעהר שפארזאם, קענען זיי אין משך פון יאהר אפשפארען פון 10 טויזענד ביז 15 טויזענד פראנק, ד. ה. אז פאר 4—5 יאהר קענען זיי זיך שאפען א קאפיטאל פון 30,000 ביז 50.000 פראנק.

אזא סכום קען שוין געבען די מעגליכקייט צו אר־ענדירען א פערמע נישט אויף „מעטעיאוש", וואו מען מוז די העלפט פון שניט אפגעבען דעם בעל־הבית, נאר אלס ארענדאטאר, וועלכער צאהלט דעם איינגעטימער א בעשטימטע סומע געלד אלס אר־ענדע, לאזט אבער פאר זיך דעם גאנצען שניט, און קען אזוי ארום, אפהענגיג פון זיין ארבייט, און שפארזאמקייט סוף כל סוף זיך דערשלאגען צו אנ׳איינענע נחלה.

די איבערגע־מאהנטע איינארדנונגס־בעדינגונגען אין פראנקרייך בעווייזען, אז די ראזיגע אונטער־נעהמונג איז מעגליך, זי איז אבער פערבונדען מיט ערנסטע שוועריגקייטען. זי פאדערט פון דעם קאנדידאט א גרויסע אויסגעהאלטענקייט, א סך ארבייט, א זין פאר שפארזאמקייט, און וואס איז בעזונדערס וויכטיג, געדולד און עקשנות, ווי מיר האבען גע־זעהן, מוז דער קאנדידאט דורכמאכען א ריית פאר־בערייטונגס־ און דורכגאנגס־סטאדיעס, וועלכע לערנען איהם ווי אזוי מיט ערפאלג צו פיהרען א ווירטשאפט.

די יק״א איז גרייט צו בעטייליגען זיך אין די איינארדנונגס־קאסטען פון פאכטער (הויפטזעכליך ביים איינקויפען פון פיה, נאכדעם ווי דער קאנדידאט, וואס יוערט אויסגעזוכט צווישען די לאנד־ארבייטער, וועלכע האבען דורכגעמאכט דעם נויטיגען סטאזש פון 1 ביז 2 יאהר אין ראיאן פון דרום־מערב־פראנקרייך, ענטשפרעכט הן פיזיש, הן מאראליש, ווי אויך לויט דעם בעשטאנד פון זיין פאמיליע די פארערונגען, וואס ווערען געשטעלט צו א גוטען לאנדווירט.

פ. ה.

א״י פאר׳ן פארום פון פעלקער-בונד

די פראגע זאל בעהאנדעלט ווערן אויף דער נאהענטסטער סעסיע

גענף, (יט״א) אויף דער פראוויזארישער טאג ארדנונג פון דער נאהענטסטער סעסיע פון פעלקער - בונד - ראט, פיגורירט אויך די פראגע וועגען ארץ־ישראל. דער ראט וועט דארפען ענד־גילטיג בעשטימען וועגען צונויפרופען אנ׳אויסער־ארדענטליכע סעסיע פון דער מאנדאט־קאמיסיע אין חודש מערץ 1930. דער ראט וועט זיך אויך בעשעפטיגען מיט׳ן פארשלאג פון דער בריטישער רעגירונג וועגען בעשטימען א ספעציעלע קאמיסיע, וועלכע זאל אונטערזוכען און בעשטימען די רעכט און די פארערונגען פון די יודען און מוסולמענער נעבן צום כותל־מערבי.

וואלפאנג פאן ווייזעל אין וויען

וויען, (יט״א) דער בעקאנטער יודיש־דייטשער זשורנאליסט ה׳ וואלפגאנג פאן ווייזעל, וועלכער איז פערוואונדעט געווארען, בעת די אונרוהען אין ירושלים, איז איצט אנגעקומען קיין וויען, ה׳ ווייזעל וועט זיך דא אויפהאלטען א קורצע צייט און וועט נאכהער אפפאהרען אין א סאנאטאריום אויף רעמערינג. ה׳ ווייזעל דארף נאך האבען א לענגערע צייט רוה, כדי צו פערהיילען די וואונד, וואס ער האט בעקומען בעת׳ן אנפאל אויף איהם דורכ׳ן אראבישען מערדער.

אין זאל פון דער ווינער יודישער קהלה וועט ה׳ ווייזעל האלטען א פארטראג פאר איינגעלאדענע געסט וועגען דער לאגע אין ארץ־ישראל.

פויערים נעמען צו די ערד ביי יוד. קאלאניסטען

מאסקווע, (יט״א) 30 העקטאר ערד, וואס געהערען צו דעם יודישען קאלעקטיוו „פרייהייט" אין דארף ראמאנאווקע, נישט ווייט פון בערדיטשעוו, זענען מיט געוואלד צוגענומען געווארען דורך די שכנה׳שע פויערים, וואס האבען נישט געוואלט ליי־דען אז יודען זאלען אין זייער דארף.

די דרייסיג העקטאר לאנד איז די גאנצע ערד, וואס דער יודישער קאלעקטיוו האט פערמאגט, די בערויבטע יודען האבען זיך געווענדעט מיט אנ׳אנקלאגע צו דעם ראיאן־סאוויעט, וועלכער האט אבער אנשטאט זיך אננעהמען פאר די בעעוולה׳טע יודען, בעשלאסען, אז די ערד פון די יודישע קאלאניסטען זאל צוגענומען ווערען פאר דער מ״כה.

די יודען פון קאלעקטיוו האבען זיך איצט געווענדעט מיט אנ׳אנקלאגע צו א העכערער צענטראלער מאכט, וועלכע האט צוגעזאגט דורכצופיה־רען א שטרענגע אויספארשונג און בעשטראפען די שולדיגע.

רוסישע ארבייטער ווערען געשיקט צו פערוואלטען מיט די יודישע קאלעקטיוון

מאסקווע. (יט״א) אין די יודישע לאנד־ווירטשאפטליכע קאלעקטיוון אין ווייס־רוסלאנד ווער־רען איצט געשיקט פינף הונדערט ארבייטער פון די שטעט, כדי צו פערשטארקען דעם פראלעטארישען איינפלוס אין דארף".

די ארבייטער וועלען געשיקט ווערען אין די קאלעקטיוון, וואס געפינען זיך אין מאהילעווער, ארשער, באברויסקער, וויטעבסקער, מאזירער, מינסקער און פאלאצקער קרייזען. אין די ראזיגע קרייזען זענען איצט פערהאן 268 יודישע קאלעקטיווע פערמעס און 34 פוילישע, אויסער די 1700 ווייס־רוסישע.

יוד. אדוואקאט אויסגעקליבען אלס מיטגליד פון העכסטען שווייצארישען געריכט

בערן, (יט״א) די שווייצארישע בונדעס־פער־זאמלונג האט אויסגעקליבען ה׳ קאמיל גוגענהיים א בערנער יודישען אדוואקאט אלס מיטגליד פון העכ־סטען שווייצארישען געריכט: דעם בונדעס־ריכטער.

ה׳ גוגענהיים איז געבוירען געווארען אין יאהר 1894 אין דער שווייץ. זייט 1918 פראקטיצירט ער אלס אדוואקאט אין בערן און רעכענט זיך צו די אנגעזעהענסטע אדוואקאטען פון דער שטאט, ה׳ גוגענהיים געהערט צו דער נאציאנאל־דעמאקראטי־שער פארטיי און איז אויך א מיטגליד פון בערנער גרויסען קאנטאנס־ראט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

נישט געלונגען א פרויען-הענדלער צו פערפיהרען צוויי יודישע מיידלעך

„אנ'אמעריקאנער" וועלכער האט זיך אנגעגעבען אלס בעל־טובה'ניק

צוויי יונגע מיידלעך, פינטשעווסקא פון זאזישא גאם האבען בעקומען פון זייער פאטער פון אמעריקע ארויספארונגס-פאפירען און שיפס-קארטען, וואס ערלויבט זיי צו פאהרען קיין אמעריקע. די מיידלען האבען זיך צוגעגרייט צו דער רייזע, אבער צום סאמע סוף האט זיך ארויסגעוויזען, אז עס סטאיעט זיי נישט קיין געלד אויף דער גאנצער רייזע. עס איז די מיידלעך געווארען זעהר טרויעריג: ביז עס וועט ווידער אנקומען געלד פונ'ם פאטער, וועט דער־ווייל אויסגעהן די וויזעס.

אין דערזעלבער צייט האט זיך צו זיי געוואוועט עפעס „אנ'אמעריקאנער", שטעלנ זיך פאר אלס פריינד פון זייער פאטער אין אמעריקע און זאגט, אז דער פאטער האט איהם געבעטען, פאר זיין אפ־וועקפאהרען פון אמעריקע קיין לאדז, ער זאל זיך דא פעראינטערעסירען מיט די יונגע מיידלעך און זיי זיין בייהילפיג ביי זייער ארויספאהרען קיין אמעריקע.

די מיידלעך האבען זיך שטארק דערפרעהט און דערצעהלט וועגען זייער פערלעגענהייט, דער „אמעריקאנער" האט די מיידלעך באלד פאר־געלעגט געלד. וויפיל זיי דארפען דערווייל ביזן אר־רויספאהרען, און פארגעלעגט צו פאהרען מיט זיי צוזאמען קיין אמעריקע.

אזוי אבער ווי די מיידלעך פאהרען דורכ'ן „יעאס" זענען זיי געקומען און דערצעהלט די גאנצע געשיכטע אין דער ביורא פון „יעאס". ווי נאר דער „אמעריקאנער" האט זיך דערוואוסט אז אין דער רייזע פון די מיידלעך איז אריינגעמישט דער „יעאס" האט ער זיך ביי זיי מעהר נישט בעוויזען, איבערלאזענדיג ביי זיי אפילו דאס געלד וואס ער האט זיי שוין געהאט געבארגט.

א ין דער אנפראגע ביים פאטער אין אמעריקע ווער דער „אמעריקאנער" איז, האט ער זיך דארט דערוויסט, אז דאס איז א געפעהרליכער פרויען־הענדלער.

פראצעס וועגען דער פאבאר=אפערע

(2) אין מיליטער־געריכט האט זיך נעכטען אנ־געהויבען דער פראצעס געגען פארוטשניק אנטאני וולאדזימיערוש לאביערז, ארצט פון היגען מיליטער־רישען קרייז־שפיטאל, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין מיטהעלפען בעפרייען פון מיליטער־דינסט א ריי פערזאנען וועלכע ער האט ארויסגעגעבען פאלשע מעדיצינישע צייגנישען.

דער פראצעס איז נאר אנ'אנפאנג פון א גרויסען פאבאר־פראצעס וואו עס וועלען פיגורירען א ריי לאדזער אינדוסטריעלער, וועלכע האבען בע־פרייט זייערע זיהן פון מיליטער־דינסט, מיליטער־לייט און אנד.

דעם בעשולדיגטען דאקטאר לאביערז ווערט פארגעווארפען, אז ער האט אויסגעשטעלט דעם זעלנער אייגעניוש עלסנער א צייגניש, אויפ'ן גרונד פון אנ'אנאליז אז אין זיין מאגען פעהלט אזאט־זויער, און אויפ'ן גרונד פון דער צייגניש האט עלסנער בע־קומען „צע" קאטעגאריע. א צווייטער אנאליז פון זעלנער עלסנער וועלכער איז געמאכט געווארען אין ווארשא האט בעוויזען א גאנץ נארמאלען צו־שטאנד.

ד"ר לאביערז ערקלערט, אז עס איז מעגליך אז דער זעלנער עלסנער האט פאר'ן אנאליז גע־טרונקען עפעס א כעמישען מיטעל, וועלכעס האט צייטווייליג בעזייטיגט די אזאט־זויערע אין מאגען.

עס זענען נאכדעם נאך אויסגעהערט געווארען א ריי ערות, צווישען זיי א געוויסער שלמה פלאכ־טשינסקי, וועלכער ערקלערט, אז ער האט געקענט א געוויסע באנטשקאווסקא פון פיעטראקאוו וועלכע פלעגט זיך נאך אין די רוסישע צייטען בעשעפטיגען מיט בעפרייען פון מיליטער־דינסט. די ראזיגע באנ־טשקאווסקא זאל איהם האבען דערצעהלט, אז זי האט געשענקט דעם דאקטאר לאביערז א גאלד־רענעם זייגער און א טייערען טעפיך וועלכען איהר זוהן האט געבראכט פון פאלעסטינע. א סימן אז די באנטשקאווסקא האט צוזאמען מיט לאביערז'ן בעד פרייט מיליטער־פליכטיגע.

א סענסאציע האט ארויסגערופען דאס ערות־זאגען פון דער באנטשקאווסקא (זאכארגיע 31), זי ערקלערט אז זי קען דעם ד"ר לאביערז ווייל זי פלעגט קומען צו זיין פרוי איהר פערקויפען פער־שידענע סחורות אויף אפצאָל. זי פיהלט זיך בעליי־דיגט, וואס מען איז זי חושד אין א פאבאר־אפערע דאס ערות־זאגען פון פרוי באנטשקאווסקא וועט היינט פארטגעזעצט ווערען.

א פאסט-בעאמטער גע'גנב'עט געלד און ווערט בריף

ער וועט אפזיצען אנדערטהאלבען יאהר טורמע

(2) דעם 8־טען נאוועמבער האט ה' ב. שמושקאוויטש דורך דעם פאסט־אמט אויף זא־כארניא 67 ארויסגעשיקט א ווערט־בריף מיט 14 ענגלישע פונט אויפ'ן אדרעס פון שרה לוריע אין תל־אביב.

דאס געלד האט שמושקאוויטש פערזענליך א־ריינגעלעגט אין א קאנווערט האט איהם פערקלעפט און אנגעשריבען דעם אדרעס און אפגעשטעמפעלט מיט לאק.

דעמזעלבען טאג האט ה' אסקאר ראזענטאל דורכ'ן זעלבען פאסט־אמט ארויסגעשיקט אויפ'ן אדרעס פון וויקטאר פאקשיווער אין בערלין 250 דאלער אויך אין דעם פאל האט דעם אדרעס אנ־געשריבען אייגענהענדיג דער אפזענדער און האט פערקלעפט דעם קאנווערט מיט לאק.

די ווערט־בריף האט אנגענומען די בעאמטין שוויושאיוסקא וועלכע האט זיי שפעטער ווען זי האט געענדיגט איהר דינסט־צייט די בריף איבערגע־געבען דעם בעאמטען פעליקס וואסילוק. אין עטליכע טעג ארום האט ה' ראזענטאל בעקומען א מיט־טיילונג פון בערלין אז אינ'ם ווערט־בריף זענען אנ־שטאט דאלארן געלעגען א ריינער בויגען פאפיר. ה' ראזענטאל האט וועגן דעם באלד געמאלדען אין אויספארשונגס־אמט. א פאר טעג שפעטער האט שמושקאוויטש בעקומען פון תל־אביב א בריף מיט אנ'ענגליכען אינהאלט. מ'האט ארויסגעפאדערט די קאנווערטען פון תל־אביב און פון בערלין און בעת דער אויספארשונג איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די אדרעסען אויף די קאנווערטען זענען געווען געשריבען מיט אנ'אנדערען כתב־יד און די לאק־שטעמפלען זענען אויך געווען נישט די וואס עס האבען ארויסגעשיקט די היגע אפזענדער. אויף די בריף איז אויך נישט געווען דער לאדזער פאסט־שטעמפעל. ווייטער איז פעסטגעשטעלט געווארען אז אינ'ם דערמאהנטען טאג האט וואסילוק נאך דעם ווי ער האט איבערגעגעבען די ווערט־בריף דעם בעאמטען פרושינאווסקי נישט פערלאזט דעם לאקאל ביז די בריף זענען עקספעדירט געווארען.

צום געריכט איז צוגעצויגען געווארען וואסילוק און נעכטען איז זיין פראצעס פארגעקומען אין היגען קרייז־געריכט.

וואסילוק האט זיך נישט מודה געווען, אבער די געריכטס־עקספערטיזע האט פעסטגעשטעלט, אז די אדרעסען זענען אויף בייהע בריף געשריבען גע־ווארען דורך וואסילוק'ן. ער איז פערמשפט געווא־רען אויף אנדערטהאלבען יאהר טורמע און צו בע־צאהלען דער פאסט־דירעקציע 2852 זל.

אימפונגען געגען דיפטעריט

(2) די וואיעוואדסטווע האט בעקומען פונ'ם אינערן־מיניסטעריום א צירקולאר וועגען אימפען געגען דיפטעריט. די עפידעמיע נעהמט אן א גע־פעהרליכען פערנעהם אין פוילען. ס'איז צוליב דעם ענטשטאנען די נויטווענדיגקייט אנצונעהמען געגען דער קרענק מיטלען ווי עס ווערט געמאכט אין אויס־לאנד. דאס אינערן־מיניסטעריום לעגט פאר צו אימ־פען געגען דיפטעריט אין אלע קינדערהיימען, שולען, אכראנקעס א.ר.גל. גלייכצייטיג לעגט דאס מיניס־טעריום פאר ארורכצופיהרען א פראפאגאנדע פאר די געגען־דיפטעריט־אימפונגען דורך ענטשפרעכענדע ליטעראטור, פראפאגאנדע פערלעזונגען, מ'דארף אנווייזען דערויף, אז די אימפונגען זענען אינ'אנצען אונשעדליך און פערהיטען פון דער קרענק אויפ'ן גאנצען לעבען.

12 יאהר טורמע פאר הרג'ענען אנ'אייגענע פרוי

דאס לאדזער קרייז־געריכט האט אויף דער ארויספאהר־סעסיע אין לענטשיץ בעהאנדעלט דעם פראצעס געגען סטאניסלאוו כאינאצקי אינהאבער פון צוויי הייזער אין לאדז, וועלכער האט לעצטענס געוואוינט אין דארף וויעלקי — לענטשיצער פאוויאט.

כאינאצקי ווערט בעשולדיגט אין ערמארדען זיין פרוי, נאכ'ן מארד האט כאינאצקי געמאלדען דער פאליציי אז זיין פרוי האבען ערמארדעט באנדי־טען. די אויספארשונג האט אבער פעסטגעשטעלט זיין שולד.

דאס געריכט האט פערמשפט כאינאצקין אויף 12 יאהר שווערע טורמע.

א באהן=קאטאסטראפע

אויף דער באהן־סטאציע אין פיעטראקאוו איז נעכטען בייגאכט פארגעקומען א באהן־קאטאסטרא־פע, וועלכע האט צום גליק נישט מיטגעבראכט קיין מענשליכע קרבנות. דער קוריער, וועלכער איז געגאנגען פון ווארשא, איז מיט'ן גאנצען אימפעט א־רויף אויף א משא־צוג. פונ'ם צוזאמענשטויס זענען ערנסט בעשעדיגט געווארען עטליכע וואגאנען פון 1. און 2. קלאס און דער לאקאמאטיוו.

די אויספארשונג האט בעוויזען, אז עס האבען ביי סקוריער שלעכט פונקציאנירט די „האמולצעס", און מען האט דעם צוג בעצייטענס נישט געקענט איינהאלטען, אזוי, אז ער האט זיך פערשעפעט אין לאקאמאטיוו פון משא־צוג.

אויפ'ן ארט פון פארפאל זענען אנגעקומען פארשטעהער פון פראקוראטארען־אמט, פאליציי און באהן־מאכט. צוליב דער קאטאסטראפע האבען די צוגען וועלכע זענען אפגעפאהרען פון פיעטראקאוו פערלאזט די סטאציע מיט בעדייטענדער פערשפע־טיגונג.

פון א ביי'טס-געריכט

(2) דאס ארבייטס־געריכט האט צום 1. נא־וועמבער געהאט 1179 ציוויל־ און 14 קרימינאל־פראצעסען.

אין משך פון נאוועמבער זענען אריינגעפלא־סען 282 ציוויל און 23 קרימינאל צוזאמען 305 פראצעסען.

צום 1 דעצעמבער זענען געבליבען 1007 ציווילע און 18 קרימינעלע פראצעסען.

ארעסטירט א טאשען-גנב

(2) נעכטען איז דער לאדזער אינדוסטריעלער ה' קעניג פון קארלא 8, אוועק אין דער לאדזער אינדוסטריעלער באנק אויף עוואנגעליצקא 15, אפ־גענעמען 300 דאלאר. נאכ'ן אדורכפיהרען די פאר־מאליטעטען האט ה' קעניג די 300 דאלאר ארייג־געלעגט אין בוזים־קעשענע און איז אוועק אין דער ריכטונג פון שענקעוויטש־גאס. נעבען נומער 84 אויף דער דערמאנטער גאס, האט קעניג בע־מערקט, אז א יונגערמאן דרעהט זיך פערדעכטיג ארום איהם. ער האט זיך אנגעכאפט פאר דער קעשענע און בעמערקט, אז ער האט שוין נישט די 300 דאלאר. אין דעם זעלבען אויגענבליק האט דער פערדעכטיגער יונגערמאן אנגעהויבען צו אנטלויפען, קעניג האט זיך ארייננגעירט אין דער לאגע, פערהאלטען דעם יונגענמאן און ביי איהם האט מען געפונען די 300 דאלאר.

דער פערהאלטענער איז אפגעפיהרט געווא־רען אין קאמיסאריאט און ס'האט זיך ארויסגע־שטעלט, אז דאס איז דער 38־יעהריגער שמחה בינם סכיזש, וועלכער איז שוין 10 מאל אפגע־זעסען שטראפען פאר פערשידענע גנבות. סכיזש איז אפגעפיהרט געווארען אין טורמע.

---

18 מיטוואך	דעצעמבער
טז כסלו תר"צ	זון־אויפגאנג 7.37 זון־אונטערגאנג 3.24

פון היינט
זענען די געוועלבער אפען ביז 9 אין אוונט

בשעתו האט דער לאדזער סוחרים־פעראיין (פיעטריקאווער 73) בשותפות מיט דעם קריסטלי־כען סוחרים־פעראיין ארויסגעטרעטען מיט א מע־מאריאל צום מאגיסטראט און צום ארבייטס־מיניס־טעריום וועגען פערלענגערן די האנדעלס־צייט אין די געוועלבער ערב די חגאות.

נעכטען האבען די פעראיינען בעקומען צו־געשיקט א מיטיילונג, אז זייער ווענדונג איז בע־פרידיגט געווארען. פון היינט מיטוואך ביז'ן 23. וועלען די געוועלבער קענען אפען זיין ביז 9 א זייגער אין אווענד און זונטאג פון 1 ביז 6.

רעגיסטראציע פון ארבייטלאזע

ארבייטסלאזע, וועלכע זענען בערעכטיגט אויף ווינטער־שטיצע דארפען זיך מעלדען צו דער רע־גיסטראציע אין פאלגענדע לאקאלען: אויף פיעט־ריקאווער 273, די וואס געהערען צו דער ער־שטער אפטיילונג פון מלוכה'שען ארבייטס־פער־מיטלונגס־אמט (פ.או.פ.פ.)

אויף פיעטריקאווער 212 — די, וואס געהע־רען צו דער 2. אפטיילונג פון פ.או.פ.פ.

היינט, מיטוואך, וועלען רעגיסטרירט ווערען די ארבייטסלאזע, וואס זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

KLŁ

מארגען, דאנערשטאג – MNO

פרייטאג –PRS

שבת – TUWZ

לוסטראציע פון פערד

(מ) דער שטעטישער וועטערינאר־אמט טיילט מיט, אז די בעזיצער פון פערד אין לאדז זענען מחויב צו מעלדען אין מיליטעריש פאליציייאישען ביורא פון מאגיסטראט, פיעטריקאווער 212. וועגען דער דורכגעפיהרטע לוסטראציע פון אגערען.

א פאליטישער ארעסט

(2) די פאליטישע פאליציי האט נעכטען אין זגערזש ארעסטירט א קאמוניסטישע פערזאמ־לונג, אונטער'ן חשד פון קאמוניזם. אלע זענען אפגעפיהרט געווארען אין אויספארשונגס־אמט. א טייל פון זיי זענען בעפרייט געווארען. די איבריגע ביי וועלכע ס'איז געפונען געווארען קאמוניסטי־שער מאטעריאל זענען אפגעשיקט געווארען קיין לאדז.

האנדעלס=געריכט

(2) נעכטען האט די האנדעלס־אפטיילונג ביים לאדזער קרייז געריכט בעטראכט די ביטע פון דער פירמע ס. בארטשינסקי וועגען געבען איהר א „נאדזור", נאכ'ן בעקענען זיך מיט דער מיינונג פון די עקספערטען, האט דאס געריכט בעשלאסען צו געבען דער פירמע א „נאדזור" אויף 3 חדשים, אנהויבענדיג דעם 17. דעצעמבער ה. י.

דאס געריכט האט דאן בעטראכט די ביטע פון דער פירמע „גומי־מאנופאקטור, עמיל וויצקע", קאפערניקא 36 וועגען א „נאדזור". אויך אין דעם ענין איז דאס געריכט נאכגעקומען די ביטע און בעשטימט א „נאדזור" איבער דער פירמע עמיל וויצקע אויף 3 חדשים, אנהויבענדיג פון דעם 17. דעצעמבער ה. י.

אפטייקען
היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) וואיטיצקי (נאפיורקאווסקא 27), וו. דא־ניעלעצקי (פיעטריקאווער 127), אילניצקי און צימער (וואולטשאנסקא 37), ליינוועבער (פרייהייטס פלאץ 2), הארטמאן (מלינארסקא 1), י. קאהאנע (אלעקסאנדראווסקא 80).

90-טאגיגע קרעדיטען זענען דער איינציגער אויסוועג צו נארמאליזירען דעם האנדעל

„קאסע-פערקויף" איז נאך שעדליכער ווי די לאנגע קרעדיטען

רעפעראט פון פרעזעס אסקאר קאן אויף א קאנפערענץ מיט די דירעקטארען און אפנעמער פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור"

אין לאדז ווילט נאך א לענגערער אפוועזענהייט דער פרעזעס פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" ה' אסקאר קאהן. מאנטאג אווענד האט פרעזעס קאהן אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט די אפנעמער. אין דער קאנפערענץ האבען זיך אויך בעטייליגט קאנסול מאקס קאהן און די דירעקטארען בוסאק, ביעלשאווסקי און ראבינאוויטש. פרעזעס קאהן האט געהאלטען א לענגערען רעפעראט וועגען דער איצטיגער האנדעלס-לאגע.

איך האב לעולם געהאט בדעה, — האט ה' קאהן געזאגט, — אהערצוקומען ערשט נאכ'ן סוף פון אבלות-יאהר, ליידער ווערען אבער אין אויסלאנד פערשפרייט אזעלכע אומריכטיגע קלאנגען וועגען פוילען און בעזונדערס וועגען לאדז אין, חוץ מזה האב איך גאך פון גוטע פריינד בעקומען אזעלכע איבערטריבענע בריף, אז איך בין געווען געצוואונגען אהערצוקומען, כדי אליין זיך צו איבערצייגען, ווי די לאגע זעהט אויס. און באמת הערשט דא א קריזיס, מען דארף דאס אבער נישט צושרייבען בלויז אויפ'ן חשבון פון די שטייער-לאסטען. עס זענען פאראן פערשידענע סבות, נאטירליך איז די ערשטע סבה — די שטייער-לאסטען, די צווייטע איז דאס, וואס די תבואה און קארטאפעל זענען אזוי ביליג, די הויפט סבה איז אבער ליידער אונזער אייגענע שולד, וואס מיר האבען אויף אזא נישט-איבערלייגט'ן אופן געגעבען אונזערע קונים צו לאנגע קרעדיטען.

עס איז דאך קלאר, אז אונזערע סחורה-לאגערס אין פוילען געפינען זיך אין דער גאהנטסטער נאהנטקייט פון די קאנסומענטען, און קיין זאפאסען ווי פאר סיביר זענען נישט נויטיג געווען, אין תוך פון דער זאך זענען דאס נאר געווען שפעקולאציע-קניות. די אומנארמאלע קויפען און שפעקולאציע-געשעפטען האט געמוזט ענטשטעהען א קריזיס און איצט טוען מיר ווייטער דאס אייגענע דורכ'ן קאסע-פערקויף. דאס ערשטע ווי דאס אנדערע איז אומנארמאל פאר געזונדע געשעפטליכע פערהעלטנישען.

דער רעזולטאט פון אונזערע נישט-איבערלייגטע האנדלונגען האט אויף זיך לאנג נישט געלאזט ווארטען. מיט א יאהר צוריק האב איך שוין די דאזיגע פראגע בעריהרט אויף א זיצונג פון קארטעל און האב בשעת פארגעשלאגען צו בעשטימען אונזער קרעדיט-טערמין אויף 90 טעג, מיין פארשלאג איז אבער דורכגעפאלען, און מען האט די קרעדיט-טערמינען פערלענגערט ביז 5 און 6 חדשים. די מיטגלידער פון קארטעל האבען מיר דעמאלס נישט געוואלט גלויבען, ביז זיי זענען ערשט איצט געקומען צו דער טרויעריגער איבערצייגונג און זיי מאכען איצט נאך א גרעסערען פעה־לער דערמיט, וואס זיי פערקויפען בלויז געגען קאסע.

לויט מיין מיינונג טויגען ביידע אופנים נישט און מען מוז זיך נאר האלטען ביים קרעדיט-טערמין פון מאקסימום 90 טעג, דאס איז א נארמאלע קרעדיט-בעדערפניש פון א נארמאלען סוחר מיט נארמאלען האנדעלס-שטייגער. פון 1-טען יאנואר אן ווילען מיר ענדערען אונזער פרייז-קוראנט און אונזערע קאנדיציעס און שטעלען אויפ'ן טערמין פון 90 טעג.

נאטירליך וואלט עס געווען צו בעגריסען, ווען די קאנקורענץ-פירמעס זאלען אויך טון דאס אייגענע. יעדענפאלס זענען מיר ענטשלאסען, אהן ריקזיכט אויף דער קאנקורענץ אונזערע סחורות אויף קיין אנדערען אופן נישט צו פערקויפען. עס איז די העכסטע צייט, אז די פאבריקאנטען און די אפנעהמער זאלען פערשטעהן, אז דאס גליק ליגט נישט אין אראפדריקען די פרייזען, נאר פערקעהרט, ביידע צדדים מוזען זיין פעראינטערעסירט, אז פון די טראנזאקציעס זאל זיך בעקומען רווח.

דאן, ווען מיר האבען מעהר פערדינט, האבען מיר די אפנעהמער געקענט געבען אפפען אזעלכע גרויסע סומעס, נישט פערלאנגענדיג פון זיי קיין איינגענע וועקסלען און איצט זענען מיר געצוואונגען צו פערלאנגען פון זיי דעקונג און אפילו צו נעהמען פון זיי אייגענע וועקסלען, וואס עס איז נישט גינסטיג נישט פאר זיי און אויך נישט פאר אונז גופא, מחמת די בענק קוקען קרום אויף אזעלכע וועקסלען, בעזונדערס דערפאר, ווייל עס זענען ליידער פאראן אזעלכע, וואס בענוצען זיך מיט טובה-וועקסלען און די בענק קענען נישט אונטערצושיידען צווישען לעגאלע און טובה-וועקסלען.

איהר זעהט בכן דערפון, אז די אפנעהמער האבען אומדירעקט גוצען, ווען די פאבריקאנטען פערדינען בעסער און זיי האבען נאר נישט קיין גרעסערן פערדינסט, ווען די סחורה ווערט ביליגער. דאס איז פאר אונז א גרויסע ערפאהרונג און א לעהרע אויף להבא, אפגעזעהן דערפון, וואס ביי יעדען ביליגערן סחורה-פערקויף ווערט דער סחורה-לאגער קלענער אין ווערט און די ווייטערדיגע אפנעהמער האבען נאר שאדען דערפון.

מיר האבען זיך ביז יעצט נאך געהאלטען ביי די אלטע קונים, מיר האבען ביז איצט קיין נאך-מלחמה-קונים נישט צוגענומען, און מיר האבען זיך איבערצייגט, אז אונזערע אינטערעסען זענען אויך שטארק אפהענגיג פונ'ם ריוח פון אונזערע קונים — דעריבער פערלאנגען מיר פון זיי אויך דאס אייגענע.

די ליינען-סחורות, וואס איהר פערלאנגט אזוי שטארק, האבען מיר אין איצטיגען יאהר צוליב'ן שווערען קריזיס נישט געקענט אויסארבייטען. בעת איצט, ווען מיר האבען שוין די ענגלישע חובות אפגעצאהלט, האפען מיר אין יאהר 1930 אויך די דאזיגע פאבריקאציע צו בעניייען. די הויפט-זאך איז אבער, אז איהר זאלט ווייטער צווישען זיך נישט טרייבען קיין קאנקורענץ, ווארום אפילו אויף אונזערע הויכע קוואליטעט סחורות, וואס זענען אין 70 פראצ. קאנקורענצלאז און בעזונדערס די א. ק.-סחורות, וואס ווייסען לחלוטין נישט פון קיין קאנקורענץ, זענען דאך איצט די פרייזען צווישען אייך אראפגעדריקט געווארען.

דער פעהלער ליגט נישט ביי אינז, נאר ביי אייך, וואס איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט ווי אזוי איינצוהאלטען די פרייזען.

איך וויל האפען, אז פון יאנואר אן וועט איהר געפינען דעם מאדוס, ווי אזוי צו רעגולירען די פרייזען, כדי צווישען אייך זאל זיין א געוויסע גרעניץ פון פערדינסט-מעגליכקייט און איך בין אפילו אנ'אפטימיסט און האלט, אז דער איצטיגער קריזיס איז פאר אונז געווען א גוטע שול און האט אונז געגעבען א לעהרע פאר דער צוקונפט, אז מיר זאלען אנדערש פיהרען די געשעפטען ווי ביז אהער. די לעהרע האט אונז אפשר צו טייער געקאסט, אבער זי וועט זיכער אין דער צוקונפט אונז ברענגען א גוטען פערדינסט, ווייל אויף קריזיסען מוז מען זיך תמיד רעכענען ביי טעקסטיל-סחורות. איך ארבייט שוין דא אין זעלבען געשעפט זייט עטליכע אין דרייסיג יאהר און האב שוין פיל קריזיסען דורכגעמאכט און אויב מיר זענען צו קיין גרעסערען היזק נישט געקומען, ווי 2 פראצענט פון אומזאץ, וואס איז ענטהאלטען אין דער נארמאלער קאלקולאציע, איז עס נאטירליך געווען נאר דערפאר, ווייל מיר האבען זיך שטענדיג פעסט געהאלטען ביים טערמין פון 90 טעג. און איצט גלויב איך, אז איהר, מייגע הערען, וועט אונז שטיצען אין אפגעזעהן דערפון, צי אויך די אנדערע קאנקורענץ-פירמעס וועלען אויך טון דאס אייגענע, וועט איהר פערשטעה'ן, אז עס איז נישט קיין מעלה צו געבען לענגערע טערמינען. אמת איז, אז קיין חוק ולא יעבור, פאר אלע צייטען קאן מען נישט אויפשטעלען, ס'זענען אבער פארט פאראן געוויסע געזעצען, אויף וועלכע מען טאר קיינמאל נישט עובר זיין. איך ווייס נישט צו דער היינטיגער קאסע-פערקויף שעדיגט נישט פיל מעהר דעם מסחר, ווי די אמאליגע, לאנגע, קרעדיטען: סיי דאס איינע סיי דאס אנדערע איז א רואין פאר די נארמאלע קונים און דעם נארמאלען האנדעל.

י. ש.

אומענדערונג פון דער פירמע „סאראטי"

די האנדעלס-בעציהונגען צווישען פוילען און דער פרייערשטאט דאנציג, וואס ווערען אלץ מעהר פערבונדען, געפינען עס אויך אנ'אפקלאנג אין די אויסערליכע פארמען. מיר זעהען אגב, אז די בעקאנטע שאקאלאדע-פאבריק אין דאנציג „סאראטי" ווערט פון ענדע היי-יאהר אומגעענדערט אויף „קאסמא" אקצ. געז. אין דאנציג.

די אויסארבייטונגען „סאראטי" זענען בעקאנט מיט זייער אויסגעצייכענטער קוואליטעט, און דעריבער ווילען די פיינשמעקער פון דער שאקאלאדע דארפען די איבערענדערונג פון דער פירמע בעהמען צו קענטעניש, אז קויפענדיג די שאקאלאדע „קאסמא", זאלען זיי וויסען, אז דאס איז נישט קיין שום אנדערע, ווי די אלטע גוט-בעקאנטע „סאראטי". די פירמע „קאסמא" אקצ. געז. אין דאנציג (פריהער „סאראטי") שטרעבט שטענדיג צו פערבעסערן די שוין אזוי-אויסגעצייכענטע סארטען פון איהר שאקאלאדע.

די לעזער אונזערע עמפפעהלען מיר דעם אנאנס פון דער פירמע „קאסמא" אין היינטיגען נומער אדורכצולעזען.

„ארדט" — פרייטאג
ערב דער פייערליכער פרעמיערע

אלזא — פרייטאג האבען מיר די פייערליכע דערעפנונג פון אונזער לאדזשער קליינקונסט-טעאטער „ארדט", וועלכער האט זיך קונה שם געווען אין דער ברייטער וועלט אלס איינע פון די שענסטע דערגרייכונגען אויפ'ן יודישען טעאטער געביט.

דאס שפילען אין לאדז איז צוליב כמה וכמה טעמים א לענגערע צייט געשטערט געווארען; איצט אבער זענען — א דאנק די בעמיהונגען און אנשטרענגונגען פון דער לאדזשער יודישער טעאטער-געזעלשאפט — א סך מניעות אפגעווענדט געווארען, אין דער זאל אויף אלעיא 1 מאי 2 (געוועז. ענגלישער זאל) איז אזוי איבערגעבויט און אפגעפרישט געווארען, אז ס'וועט זיין ממש א נחת רוח אין א סאטיספאקציע, וואס ענדליך האבען מיר זיך דערווארט אויף א באהעריגען יודישען קולטור-ווינקעל אין לאדזש.

עס ווערען שוין פערענדיגט די לעצטע הכנות צו דער פייערליכער דערעפנונג, וואס דארף פערוואנדעלט ווערען אין א ים-טוב פונ'ם יודישען קולטורעלען לאדז.

דער נייער „ארדט"-אנסאמבל איז א גלענצענדער, א באמת-מוסטערהאפטער, און ווען מ'נעהמט אין בעטראכט, אז די אנפיהרונג ליגט אין די געניטע הענד פון משה בראדערזאן, יוסף סטרוגאטש און דוד ביינגלמאן — קאן מען האפען, אז די מדרגה פונ'ם „ארדט" וועט היי-יאהר זיין גאר א הויכע.

מישא וואקס

דעם 4-טען דעצעמבער ה.י. איז געשטארבען און צו קבורה געקומען אין ברעסלוי אנ'אנגעזעהענע פערזענליכקייט פון אונזער שטאט, מישא וואקס. עס איז דער חוב פון די איבערגעבליבענע פריינד און זיינע פערעהרער צו דערמאהנען אזא אידעאלען געוויסענהאפטען טיפ אין דער האנדעלס- און אין דער אינדוסטריעלער וועלט. מיט די מעלות טובות וועלכער עס האט זיך אויסגעצייכענט דער פערשטארבענער.

געבוירען אין 1868 יאהר אין ארעם אין א באלעבאטישער פאמיליע, וואו ער האט בעקומען די געהעריגע בילדונג. נאך לאדז איז ער געקומען אלס יונגער בחור. דא האט ער געארבייט אלס היי־ענדער אין דער בעקאנטער פארמלחמהדיגער פירמע געב. קיפפער.

ער איז געווען א ברודער פון לאדזשער פאבריקאנטען נאציאנאלען עסקן — ב. וואקס.

אין 1885 יאהר, זייט דער ענטשטעהונג פון דער פירמע בארוך וואקס איז ער געשטאנען אין דער שפיץ אלס דער האנדעלס-דירעקטאר אין משך פון פערציג יאהר. ער האט מיטגעווירקט אז די פאבריק האט בעשעפטיגט א גרויסע צאהל פון יודישע ארבייטער.

נישט איינער פון זיינע געהויבענע אנגעשטעלטע האט איהם צו פערדאנקען זיין קאריערע און ער קונפט.

עס איז באמת א דאפעלטער צער פאר די פיל פון זיינע פריינד און פערעהרער, וואס האבען נישט געהאט די מעגליכקייט צו בעגלייטען צו איביגער רוה דעם איידעלען, שטילען פערדינסט-פולען מענשען, ווי עס איז געווען מישא וואקס.

ה"נ'צ'ב'ה'

מ. ש.

היינט — פייערליכע ערעפנונג פון גראנדיעזען חנוכה-באזאר

היינט, 5 נאכמיטאג קומט פאר אין לאקאל פון „וו.י.ז.א." פשעיאזד 2 די פייערליכע ערעפנונג פון גראנדיעזען חנוכה-באזאר, וואס ווערט איינגעארדענט דורך דעם דערמאנטען פערבאנד.

היינט אין אווענד וועט אויך פארקומען א גרויסער קאנצערט-רעוט פאר ספעציעלע איינגעלאדענע געסט. צווישען אנדערע וועט ארויסטרעטען די בעקאנטע אין ליטע זינגערין פרוי פוידע מאנלעס.

דער באזאר וועט זיין אפען ביז זונטאג דעם 22. ה. ח. אין די קיאסקען וועלען דיזשורירען די מיטגלידערינס פון „וו.י.ז.א.".

אויסער דעם חפצים-פערקויף, וואס וועט פארקומען טעגליך פון 10 פריה ביז 10 אווענד, וועלען אין משך פון די דערמאהנטע טעג איינגעארדענט ווערען פערשידענע פערגנינגונגען פאר קינדער און ערוואקסענע.

פעטריקאוו וויל אויסבויען א אינדוסטרי

(2) דער פיעטריקאווער מאגיסטראט, וועלענדיג פעראינטערעסירען די אינדוסטריעלער אין אויפבויען די פיעטריקאווער אינדוסטריע, האט בעשלאסען צו מאכען פערשידענע הנחות די נייע צו שטעהענדע אינדוסטריע-אנשטאלטען. דער פיעטריקאווער מאגיסטראט האט בעשלאסען: געבען די אינדוסטריעלער בחנם'דיגע פלעצער; בעפרייען פון שטאטישע שטייערען אין משך פון 10 יאהר; די נייע אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען; אדורכפיהרען אויפ'ן חשבון פון דער שטאט די וואסערלייטונג און קאנאליזאציע-ארבייטען פאר די נייע פאבריקען, בויען וועגען און טראטוארען א. א. וו.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר
הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 128-98
נעמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–8 אווענד.
ווארטע-זאל פאר פרויען.

ד"ר זאמענהאף-פייערונג ביי די לאדזער עספעראנטיסטען

זונטאג איז פארגעקומען אין לעהרער-פעראיין א אקאדעמיע געווידמעט דעם 70-יעהריגען געבורטסטאג פונ'ם שעפער פון דער אינטערנאציאנאלער עספעראנטא-שפראך. ד"ר זאמענהאף.

ה. זיס עפענט דעם אווענד בעגריסט די פערזאמעלטע. ביי דער געלעגענהייט שיקט ער איבער א גרוס אלע עספעראנטיסטען פון דער גאנצער וועלט.

די פערזאמעלטע עספעראנטיסטען זינגען דעם עספעראנטא-הימן.

אין נאמען פון האקטוירים-עספעראנטיסטען בעגריסט ה' ד"ר העלמאן.

וועגען דער ענטוויקלונגס-געשיכטע פון עספעראנטא און וועגען דער לעבענס-געשיכטע פון דר. זאמענהאף האט רעפערירט ה' מענדרקיעוויטש.

ה' מייסטערמאן האט געשפילט עטליכע נומערן אויף קלאוויר. ה' ש. קארמאן האט רעציטירט קאנאפניצקאס ליד אין עספעראנטא „איז אוועק צום קריג דער מלך". די אקאדעמיע האבען געשלאסען אין א פייערליכער שטימונג די ה"ה לייזעראוויטש און זיס.

א נייע שעכט-הויז אין פאביאניץ

(2) דאס גרויסע מאדערנע שעכט-הויז אין פאביאניץ האלט שוין ביים פערענדיגט ווערען. דאס שעכט-הויז וועט שוין אנהויבען איהר טעטיגקייט אין אנהויב פון יאהר 1930. די קאסטען פון בוי בעטרעפען אנדערהאלבען מיליאן זל.

צו דער תליה, ווי צום טאנץ,
געהט ער אוים ליבע צו א יודישער מיידעל

פראנק באגנאר, 28 יאהר אלט, בלאנד, מיט בלויע אויגען איז געווען א בעריהמטער באנדיטען-פיהרער, וועלכער האט בערויבט צעהנדליגער באנ-קען. בעגעהענדיג די רויבערייען האט ער דער-שאסען 8 מענשען. א שטיק צייט האט ער זיך אויסבעהאלטען אין די וועלדער ביים ברעג פון טייך דאנאו און מען האט איהם נישט געקענט כא-פען. גאנצע פאלקען זשאנדארמען און דעטעקטיוען האבען איהם ארומגעזוכט ווי מיט ליכט אומזיסט. ווי א פיש האט ער זיך אלע מאל ארויסגעגליטשט פון די הענד פון די בעסטע דעטעקטיווען.

געכאפט האט מען איהם צוליב אנ'אומגליק-ליכע ליבע צו א יודישער טאכטער. צוליב אט דער ליבע איז ער אויך געגאנגען צו דער תליה ווי צו דער חופה.

* * *

„שרה די יתומה'לע" האט מען זי גערופען, „די שעהנע שרה'לע".

פרעסבורג איז אנ'אלטע יודישע שטאט. זי ליגט ביים ברעג פון טייך דאנאו. פריהער האט פרעסבורג געהערט צו אונגארן. איצט געהערט די שטאט צו טשעכאסלאוואקיע.

צוריק מיט יאהרען האט אין געטא אין פרעס-בורג געלעבט אנ'אלטער פרומער אונגארישער יוד מיט זיין איינציגער טאכטער שרה'לע. קיין מאמען האט זי שוין נישט געהאט. און באלד איז אויך איהר אלטער פאטער געשטארבען, און שרה'לע איז געווארען א דינסטמיידעל אין א שענק.

שרה'לע די יתומה איז געווען אנ'עכטע יודי-שע שעהנהייט מיט שווארצע צעפ און שווארצע פייערדיגע אויגען. פיל יונגעלייט, וועלכע פלעגען קומען אין שענק, האבען זיך פערליבט אין דער שעהנער יתומה'לע און האבען זי געוואלט הייראַ-טען, אבער די שעהנע יתומה'לע האט געבראקע-וועט.

— נישט דאס, — האט זי געזאגט, — נישט דעם וויל זי, זי זוכט פאר א חתן עפעס אזוינס און אזעלכעס, און זי האט געזונגען א לוסטיג לי-דעל. און איהרע אויגען האבען שעלמיש געטאנצט ווי ביי אלע שעהנע דינסטמיידלעך און שווארק-חנ'עווידיגע יתומה'לעך.

צווישען די קאוואלירען, וועלכע האבען זיך ערקלערט דער שעהנער שרה'לען אין ליבע, איז אויך געווען דער קריסטליכער סאלדאט פראנק באגנאר, אנ'אונגאר און דעמאלט נאך אומבע אנ-טער מענש.

פראנק באגנאר איז אין דער יודישער יתו-מה'לע געווען פערליבט ביז איבער די אויערען. אבער זי האט פון איהם נישט געוואלט וויסען. זי האט נישט געוואלט האבען קיין קריסטליכען גע-ליבטען. אז באגנאר'ס ליבע איז שוין געווארען צופיל שטורמיש, און ער האט דאס שעהנע יתו-מה'לע גענומען בעלעסטיגען און פערלאנגען זי זאל מיט איהם הייראטען, האט זי פערלאזען איהר שטעלע אלס דינסטמיידעל און איז אוועק קיין אונ-גארן.

פראנק באגנאר איז געפאהרען איהר זוכען קיין בודאפעסט, אבער ער האט זי נישט געפונען. די ליבע צו דער שעהנער יודישער דינסטמיידעל האט זיך אין איהם אזוי צופלאמט, אז ער איז גע-ווארען אויס מענש. ער האט זיך ארומגעדרעהט ווי א דולער מיט א צובראכען הארץ און מיט פער'חלומ'טע אויגען און האט אלץ געזונגען די ליבע-לידלעך, וואס די שעהנע יודישע יתומה'לע פלעגט זינגען.

באגנאר'ן, וועלכער האט געהאט א ראמאנטי-שע נאטור, איז אלץ אין לעבען דערעסען געווא-רען. ער האט זיך אפגעזאגט פון זיין שטעלע אלס וואלד-היטער און האט גענומען פאנטאזירען וועגען העלדענטאטען און גרויסע פערמעגענס.

פראנק באגנאר איז געווען א סאלדאט אין דער וועלט-מלחמה. פון גרויס צער, וואס ער קאן נישט געפינען זיין געליבטע, איז ער אוועק אויף א קרומען וועג. ער האט זיך אנגעשלאסען אן א חברה באנדיטען, וועלכע האבען געלעבט אין די טונקעלע וועלדער ביים ברעג פון טייך דאנאו. באגנאר האט זיך אין זיין צוהיצטער ליבעס-פאנ-טאזיע איינגערעדט, אז אלס באנדיט וועט איהם געלינגען צו בעקומען א גרויסען פערמעגען, און דאן וועט ער, ווי א העלדישער באנדיט פון די אונגארישע ראמאנען, ערגעץ אין א וואלד כאפען זיין שעהנע יודישע געליבטע און וועט זי צווינגען מיט איהם צו הייראטען.

אין א קורצער צייט איז ער ווירקליך געווא-רען דער פיהרער פון א באנדע רויבער אין די וועלדער ארום פרעסבורג. זיין געליבטע יודישע שעהנהייט, דאס דינסטמיידעל שרה'לע די יתומה, האט ער נישט געכאפט, דערפאר אבער פלעגט ער פערכאפען גרויסע סומען געלד.

ווען מען האט איהם ענדליך געכאפט, האט ער שוין געהאט ערמארדעט 8 מענשען. ביי זיין פראצעס פאריגעס יאהר איז ער פעראורטיילט גע-ווארען צום טויט דורך הענגען און די טעג איז אין פרעסבורגער טורמע פארגעקומען די הינריכ-טונג.

פראנק באגנאר איז געגאנגען צו דער תליה, ווי אנ'עכטער באנדיטען-העלד פון די ראמאנען.

א זייגער איינס, מיטאג-צייט, איז צו איהם געקומען דער טורמע-גלח, אום מיט דעם פעראור-טיילטען צו זאגען די לעצטע תפלות.

ווי דער טורמע-גלח האט שפעטער דערצעהלט פאר זשורנאליסטען, האט דער פעראורטיילטער זיך אפגעזאגט פון זאגען די הייליגע תפלה פאר'ן טויט. ער האט בלויז דעבאטירט מיט דעם גלח וועגען פילאזאפישע און רעליגיעזע פראגען.

און ער האט ארויסגעזאגט וועגען די פרא-בלעמען זעהר ערנסטע און אינטערעסאנטע געדאנ-קען.

צו דער תליה איז ער פונקט אום 2 א זייגער בעגאנגען זעהר רוהיג און קאלטבלוטיג מיט א סי-גארעטעל אין מויל.

— איך האב די עהרע, הער פראקוראר, — האט ער געזאגט און איהם געדריקט די האנד. ער האט זיך אויך געזעגענט ווארם מיט די ריכטער און מיט זיין פערטיידיגער, וועלכע האבען זיך געפונען ביי דער הינריכטונג. אויך איז א גרויסער עולם געקומען אין טורמע-הויף אנקוקען ווי מען הענגט א מענשען.

— הער תליון, איך בעט אייך, מאכט גיך און געשיקט, איך זאל זיך נישט דארפען לאנג מו-טשען, — האט ער געבעטען. דאן האט ער גענו-מען די פעטליע אין האנד און געפרעגט דעם תליון:

— האט איהר נישט פערגעסען דעם שטריק גוט אנצורייבען מיט זייף, כדי עס זאל שנעלער פערציהען דעם האלז?

— גוט, גוט אנגעזייפט, — האט געענטפערט דער תליון, וועלכער האט געטראגען, ווי דאס גע-זעץ פאדערט, א צילינדער-הוט, ווייסע האנדשוה און לאקירטע שיך, גלייך ווי ער וואלט געגאנגען אויף א באל.

אז פראנק באגנאר, דער בעריהמטער באנדי-טען-פיהרער, איז שוין געשטאנען אויפ'ן ערשטען טרעפעל פון דער תליה, האט ער געבעטען דעם פראקוראר, מען זאל איהם ערלויבען צו רעדען עטליכע ווערטער צום פובליקום. דער פראקוראר האט דאס איהם ערלויבט.

— איך האב מיין לעבען פערשפילט, — האט ער געזאגט מיט א רוהיגער שטים — אבער איך האב געלעבט שעהן און געפיהלפול. עס טוט מיר באנג, וואס איך מוז אזוי שטארבען. דאס לעבען איז אזוי שעהן. אנ'אומגליקליכע, שמערצליכע לי-בע האט צו גרונד געבראכט מיין יונג לעבען; א ליבע צו א שעהן שווארץ-אויגיג מיידעל, וועלכע איך האב נישט געקאנט פערגעסען, נישט געקענט ארויסרייסען פון מיין הארצען. איך ליב נאך איצט אויך די שווארץ חנ'עווידיגע שעהנהייט. איהר גע-שטאלט שטעהט מיר פאר די אויגען און פערזיסט מיר די לעצטע מינוטען פון מיין לעבען. זייט גע-זונד אלע איך בין אויף קיינעם נישט ברוגז. איך בין אלעמען מוחל. איך בין א מערדער. מיינע הענד האבען פערגאסען בלוט, און איך מוז שטאר-בען פאר מיינע זינד. לעבט וואויל, מענשען, און היט זיך צו פערנעהמען זיך אויף קרומע וועגען. אדיע!...

פיל מענשען, בעזונדערס די פרויען פון פוב-ליקום, האבען געוויינט מיט הייסע טרעהרען.

דאן איז ער מיט פעסטע טריט ארויף אויף דעם לעצטען טרעפעל פון דער תליה, האט צוגע-מען דעם קאלנער פון העמד, און מיט א שמייכעל געזאגט דעם תליון, איינבויגענדיג דעם קאפ:

— ביטע, איך בין גרייט אפצוגעבען מיין נשמה צו גאט. פערלעגט דעם שטריק אויף מיין האלז.

נאך א מאל האט ער א פערבענקטען בליק געטאן צום הימעל, צו דער זון, צו די מענשען, א זיפץ געטאן, און אין פינף מינוט איז ער גע-ווען טויט.

אט צו אזא שרעקליכען טויט קען דערפיה-רען אומגליקליכע ליבע פון א ראמאנטישער מענ-שען-נאטור.

מ—ה.

יורידישע עצות

פון דער ראטגעבער אפטיילונג ביי די רע-דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערן אויף יורידישע פראגען, וואס ווע-רען באטעכטיקט פריינטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים ראטפראגן אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף מען [illegible] דעם קופאן מיט דער נומער פון טאג, [illegible] אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

בעמערקונג:

דער לעזער, וועלכער האט זיך געווענדעט מיט אנ'אנפראגע וועגען א דראהונגס-בריף, ווערט געבעטען פערזענליך צו קומען אין רעדאקציע פון 3 ביז 4 טעגליך.

10110 אברהם טישינסקי:

אויב דער אנגעקלאגטער האט דערהאלטען די געריכטס-אווייזאציע און די בעשולדיגונג איז פון דער רעכטליכער נאטור, וועלכע פאדערט נישט דוקא די אנוועזענהייט פון אנגעקלאגטען האט דאס געריכט דאס רעכט דעם פראצעס צו בעטראכטען אויך אין זיין אפוועזענהייט און עס קאן דערסגלייכען אויך דעם פראצעס אפלייגען, דער פערמשפטער קאן אין ערשטען פאל דער-לאנגען אין געריכט אנ'אפאזיציע, אין וועלכער ער מוז זיך פערענטפערן פארוואס ער האט זיך נישט צוגעשטעלט צו דער געריכטס-פערהאנדלונג. ווי באלד דאס געריכט אנערקענט די אנגעגע-בענע מאטיווען פאר נישט גענוגענדע, ווערט געמאלדען דעם פערמשפט'ן, אז זיין אפאזיציע איז נישט אנגענומען געווארען און ער האט דאס רעכט פון דאמאל אן צו דערלאנגען אנ'אפע-לאציע.

10111 א גרופע פעראינטערעסירטע לא-קאטארען:

נישט אמת, אז דער אוסטאוו פון 28 נא-וועמבער 1928 איז געווען חל נאר אויף די ביז דאמאל ארויסגעגעבענע עקסמיסיע-אורטיילען.

דער דערמאנטער אוסטאוו איז נישט קיין זעלבסטשטענדיגער, נאר א מאדיפיקאציע פון פונקט 1 ארטיקעל 23 פון אוסטאוו וועגען לא-קאטארען-שוץ און ממילא איז ער גילטיג, כל זמן דער אייגענטליכער אוסטאוו וועגען לאקא-טארען-שוץ וועט פערפליכטען.

אין איינקלאנג מיט'ן ציטירטען פונקט, קאן א לאקאטאר, וועלכער איז צוליב ארבייטסלאזיג-קייט נישט ביכולת געווען צו צאהלען דירה-געלד און איז דעריבער פעראורטיילט געווארען צו אנ'עקסמיסיע, איבערבלייבען ווייטער וואוינען אין דער דירה, וויבאלד ער ווייזט אויף, אז ער האט שוין בעקומען בעשעפטיגונג און הויבט אויך אן אפצוצאהלען אויפ'ן חשבון פון פער-לעגענעם חוב 25 פראצ. פון לויפענדען חודש-ליכען דירה-געלד.

דאס אנולירען דעם עקסמיסיע-אורטייל מוז אבער פארקומען לויט א דעציזיע פון געריכט צו וועלכען דער פעראינטערעסירטער לאקאטאר דארף זיך ווענדען מיט א געהעריגע בקשה, ביי-לייגענדיג: 1) א צייגניש פון א מלוכה'שען אר-בייטס-פערמיטלונגס-אמט וועגען א מאליגער אר-בייטסלאזיגקייט, וויבאלד צום אייגענטליכען פרא-צעס אזא בעשעפטיגונג איז נישט בייגעלייגט געווארען; 2) א צייגניש פון דער פירמע, וואו דער לאקאטאר איז איצט בעשעפטיגט און 3) קוויטירונגען.

10112 ווילק:

א טשעק ווערט פערעלטערט נאך 6 חדשים.

אויסשטעלען א טשעק קאן מען נאר אויף א באנק-אינסטיטוציע אויך נישט אויף קיין אנ-דערע פירמע אדער פערזאן.

10113 א לעזער פון שוו. יאקובע:
10114 דאווני:
10115 אנ'אומגליקליכער פאטער:

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער-שטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 5—6 נאכמיטאג מיטברענגענדיג די ציטונג.

10116 בן צבי:

א זאבעזפיעטשעניע אויף א הויז, וואס האט נישט קיין איינגעארדענטע היפאטעק, ווערט דורכגעפיהרט אויף פאלגענדען אופן, מען נעמט קודם כל פון בעל חוב א פערפליכטונג, אז ער וועט דאס הויז נישט פערקויפען אדער אויף וועלכען ס'איז נישט אנדערן אופן בעשווערען און מען שיקט גלייכצייטיג אויך צו די אר-טיגע רעיענטען, אז זיי זאלען דאס זעלבע הויז נישט איבערשרייבען.

דער אמת וועגען דער חלוקה פון די הילפ'ס געלדער פאר די געליטענע אין ארץ ישראל

דאס צענטראל-ביורא פון „קרן-היסוד" אין פוילען האט אונז צוגעשיקט א בוכשטעבליכע אי-בערזעצונג פון דעם בריף, וואס דער ראש הרבנים אין ארץ-ישראל הגאון ר' אברהם יצחק הכהן קוק האט צוגעשיקט צום פארזיצער פון דעם הילפס קאמיטעט פאר די געליטענע אין ארץ-ישראל, מיט-גליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין ירו-שלים הרב ר' מאיר בערלין.

דער בריף איז דאטירט פון כ"א חשון און לויטעט:

„ידידי המרומם הרב הגדול מוהר"מ ברלין שליט"א שלו' רב.

וועגען מיין בריף צום גאון ר' חיים עוזר שליט"א, צו מיין גרעסטען בעדויערען איז דא געמאכט געווארען א שרעקליכע זאך דורך מחרחרי ריב. איך האב איהם בלויז געשריבען, אז עס זענען דא פערשידענע מיינונגען וועגען דער פער-טיילונג פון די הילפס-געלדער. די מיינונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און דעם ועד-הלאומי, וועלכע בעשעפטיגען זיך מיט דער הילפס-אקציע איז, צו פערווענדען דאס געלד נאר פאר די די-רעקטע געליטענע און נישט געבען דערפון פאר די, וואס ליידען אינדירעקט און א סך אנדערע און דערונטער איז אויך מיין פריוואטע מיינונג, אז עס איז גלייך צו בעשטימען פון די געלדער גע-וויסע פראצענטער לויט א געמיינזאמע פעסטשטעל-לונג, אויך פאר די, וואס ליידען אינדירעקט און דערונטער אויך די תורה און פילאנטראפישע אנשטאלטען אין זייער גרעסטען טייל.

איך האב איהם אויך ערקלערט, אז דעם גאנץ קליינעם טייל פון די געלדער פאר די גע-ליטענע פון די געשעהענישען, וואס ווערט צוגע-שיקט אויף מיין נאמען, וואלט איך געוואלט איבער-געבען דעם הילפס-קאמיטעט, אבער צוליב דעם לאסט פון די אינדירעקט געליטענע, וועלכע ווענ-דען זיך צו מיר דירעקט, בין איך געצוואונגען דאס געלד צו פערטיילען אין מיין ביורא, לויט מיין איינזעהען.

כ'האב אפילו מיט קיין איינציג ווארט נישט דערמאהנט וועגען פראטעסטען צו דער אויפפיהרונג פון דעם הילפס-קאמיטעט אין אלגעמיין, כ'האב בלויז אויפגעקלערט די פערשידענע מיינונגען און אויסגעדריקט מיין מיינונג, איבערהויפט האב איך נישט גערעדט וועגען מאכען, וועלכע עס איז אונ-טערשיידען צווישען די קלאסען מענשען צוליב זייער פרומקייט און האב נישט פערלאנגט מען זאל שיקען געלד אויף מיין אדרעס.

יעצט, פאר היינטיגען שבת, האב איך ער-האלטען א בריף פון הגאון ר' חיים עוזר שליט"א, אין וועלכען ער בעקלאגט זיך, אז מיין בריף איז אריינגעפאלען אין פרעמדע הענד, וועלכע האבען איהם דעם בריף גארנישט אפגעגעבען און ווי עס ווייזט אויס האבען זיי געדארפט דעם בריף, כדי צו מאכען דערפון א „צימעס" (מטעמים) און צוגע-בען ליגענס לויט דער טראדיציע פון די בעלי-מחלוקת בעוונותינו הרבים.

איך בעדויער זעהר, וואס מיין בריף איז גע-שריבען געווארען ערב-סוכות, און דער צייט פון די מהומות און גרויסען צער, וואס האבען מיך ארומגעכאפט פון אלע זייטען, מיין סעקרעטאר איז שוין נישט געווען אין שטוב און איך בין גע-ווען מיד און צובראכען און זיך אפילו קיין קאפיע נישט געלאזט. אבער זאל כבוד תורתו זיין זיכער און איבערצייגט, אז אזוי האב איך איהם געשרי-בען. כ'האב גערעכענט שרייבען צום גאון ר' חיים עוזר שליט"א ער זאל מיר אפשיקען דעם בריף אדער אנ'ערהנליכע קאפיע, אבער צום בעדויערען האט ער איהם אויך נישט ערהאלטען, ווייל עס האבען פערשלונגען די בעלי מחלוקה און איך האף, אז די זאך וועט אינגאנצען אויפגעקלערט ווערען און די שווינדלער וועלען דא נישט קאנען בראכען זייער רויב (ולא ירדבו רמי' צירם).

די זעלבע ווערטער און אין דעם זעלבען סגנון בין איך בערייט צו ענטפערען אלע, וואס וועלען מיך אנפרעגען וועגען דעם ראזיגען אינצידענט, וועלכער פערשאפט, צו מיין בעדויערען, אומ-כבוד די, וואס האבען זיך דערמיט מטפל געווען, כדי אריינצוברענגען א בייזען גייסט אין דער יודי-שער מחנה.

לאמיר האפען, אז דער שומר ישראל וועט אונז אפהיטען פון די גרויסע און קליינע פגעים, די איסערליכע און די אינערליכע און זאל בקרוב מפריש זיין אויף אונז זי"ן סוכת שלום און זאל ביי אונז איינפירען ליבע, ברודערשאפט, שלום און פריינדשאפט און מיר זאלען נישט וויסען פון קיין שום שלעכטס.

בעתירת ידידו הנאמן תרוש"ה באר"י
אברהם יצחק הכהן קוק.

סענסאַציאָנעלע פּרטים וועגען דער שפּיאָנקע מאַטאַ האַרי

וואָס איז דערשאָסען געוואָרען אַלס שפּיאָן אין דער מלחמה

4.

איינמאָל אין אַ שפּעטען פאַרכמאַרעטען נאָכמיטאָג, ווען מאַטאַ האַרי איז געזעסען אין איהר האָטעל אין פּאַריז און האָט זיך געלאַנגווײַליגט, האָט מען איהר געלאָזט וויסען, אַז אַ דאַמע וויל איהר זעהן. די דאַמע גיט אָן איהר נאָמען: האַנאַ וויטיג פון דער שווייץ.

די בעזוכערין, זעהר אַ נעטע, מיט אַנ'אומשולדיגען אויסזעהן, ווי אַ מיידעל, וואָס איז נאָר וואָס אַרויס פון דער שולע, האָט זיך פאָרגעשטעלט, אַז דער האַרף אינגיכען היראַטען אַנ'אַנגעזעהענעם מאַן, דעם גראַף שילי, דאָס מיידעל איז געפעלען געוואָרען מאַטאַ האַרי'ן, כאָטש זי האָט נישט פאַרשטאַנען, וואָס די רייצענדע מיידעל וויל פון איהר האָבען. ווען מאַטאַ האַרי פרעגט איהר דאָס, נעהמט בײַ יענער זיך רויטלען איהר געזיכט. זי בלײַבט אין אַ פאַרלעגענהייט און ווייס נישט, וואָס צו ענטפערען. מאַטאַ האַרי שטעהט אויף, בעט דאָס מיידעל זיך צו זעצען אויף דער סאָפאַ, און ווען בײַדע פרויען זיצען צוגערוקט איינע צו דער אַנדערער, זאָגט די יונגע בעזוכערין אַרויס, וואָס זי וויל פון דער טענצערין.

— מאַדאַם, — האָט דאָס מיידעל געזאָגט, — מיין צוקונפטיגער מאַן, דער גראַף רעַ שילי, איז זעהר אַ פיינער מאַן. ער האָט שוין געוויס געקענט פיל שעהנע פרויען אין זיין לעבען; אָבער איך, גנעדיגע פרוי, בין אַנ'איינפאַכע באַלעבאַטישע מיידעל, און עס פּאַסירט זעהר אָפט, אַז דער גראַף רעדט וועגען איך. איך גלויב, אַז ער האָט אייך ערגעץ וואו בעגעגענט. ער זאָגט, אַז עס איז נישטאָ קיין גלייכען אויף דער וועלט צו אייער שעהנהייט און רייץ. אויך איך, גנעדיגע פרוי, האָב פיל מאָל געהערט פון איך, און איך ווייס, אַז עס איז נישטאָ קיין מאַן, וואָס לויבט נישט אייער שעהנהייט. אַלזאָ, גנעדיגע פרוי, איך וויל פרעגען אייער ראַט, וואָס איך זאָל טון, אום צו געווינען דעם גראַף שילי אויף אייביג, און איך זאָל שטענדיג זיין רייצענד.

די טענצערין האָט ערשטוינט אַנגעקוקט די מיידעל, עס איז געווען אַ קלוגער טריק. מאַטאַ האַרי האָט שטאַלצירט מיט איהר ערפאָלג אין ליבע. זי האָט זיך איצט געפיהלט געשמייכעלט. זי האָט אומגעאַרמט די יונגע מיידעל, און בײַדע פרויען האָבען זיך ברייט און לאַנג פונאַנדערגעשמועסט און האָבען פאַרגעסען אָנצוצינדען ליכט. זיי האָבען געשמועסט, און דער רעגען האָט געקלאַפּט אין די שויבען. אין דער נאַכט זענען בײַדע פרויען געוואָרען פריינדינס. האַנאַ וויטיג האָט זיך אַריינגעצויגען אין זעלבען האָטעל. איינמאָל האָט דער גראַף שילי אָפּגעשטאַט אַ בעזוך דער טענצערין און איהר געדאַנקט, וואָס זי האָט זיך בעפריינדעט מיט זיין כלה.

דעם זעלבען אָוונט האָט דער גראַף געזאָגט צו זיין כלה: „איך גלויב נישט, אַז די פרוי טרייבט שפּיאָנאַזש. זי איז אַזוי שעהן, זי איז אַזוי רייצענד. אָבער שפּיאָנאַזש — דאָס גלויב איך נישט“. דער גראַף האָט אָנגעהויבען צו מאַכען אָפטערע בעזוכען אין דער טענצערינס סאַלאָן. די פרויען, מאַטאַ האַרי און האַנאַ וויטיג, זענען געוואָרען ווי צוויי שוועסטער. די שעהנע טענצערין האָט גענומען לערנען דער קליינער האַנאַ וויטיג אַלע ליבע-טריקס. שפּעט בײַנאַכט זענען בײַדע אָנצי-

הענדע פרויען געזעסען אויפ'ן בעט און געשמועסט איבער דער קונסט ווי צו פאַנגען מענער. איינמאָל האָט וויטיג, האַלב-שעהמעוודיג, אַ פרעגע געטון מאַטאַ האַרי'ן, צי עס איז אמת, ווס מען זאָגט, אַז זי לאָזט זיך בעצאָהלען פאַר ליבע. „ווי נישט בײַ אויף מיר, וואָס איך פרעג דיר דאָס, עס איז זעלבסטפאַרשטענדליך, אַז איך גלויב נישט, אָבער עס זענען דאָ מענשען, וואָס זאָגען דאָס“

מאַטאַ האַרי האָט לאַנג נישט געלאָזט וואַרטען אויף אַנ'ענטפער. זי האָט געטראַכט, אַז זי איז אין די אויגען פון איהר יונגער פריינדין אַ געטין פון ליבע. זי האָט דעריבער פאַר קיין פאַל נישט געוואָלט אַראָפּפאַלען אין יהרע אויגען. זי האָט ליבער געפונען פאַר פּאַסיג איהר אויפצודעקען די גרעסטע געהיימניש. זי האָט אַריינגעשושקעט איהר פריינדין, אַז עס איז נישט אמת, וואָס מען זאָגט אויף איהר. זי פערדינט איהר געלד אויף אַ גאַנץ אַנדער שטייגער. זי איז אין דער אמת'ן אַ שפּיאָנקע פאַר'ן לאַנד, וואו איהר פריינדינס וויגעלע איז געשטאַנען. זי אַרבייט פאַר דייטשלאַנד.

— קענסטו רעַן טון אַזאַ געפעהרליכע אַרבייט? ווי רופסטו זיך? זאָגסטו מיר דעם אמת? — האָט וויטיג געפרעגט.

מאַטאַ האַרי, וועלענדיג דערווייזען איהר אויפריכטיגקייט, האָט דערצעהלט אַ פּאָר איינצעלהייטען פון איהרע שפּיאָנאַזש-איבערלעבונגען: „נאָר עטליכע מענשען ווייסען, — האָט זי געזאָגט, — אַז איך בעהאַלט מיך אונטערן נאָמען „ה. 21“.

אויף מאָרגען, ווען האַנאַ וויטיג איז אַריינגעגאַנגען אין דער ביוראָ פון קאַפּיטאַן לאַדו, אום איהם צו דערצעהלען, אַז זי האָט אויסגעפיהרט איהר אויפטראַג און ווייס, ווער עס איז דער שפּיאָן, וואָס בעהאַלט זיך אונטערן נאָמען „ה. 21“, איז מאַטאַ האַרי שוין געזעסען אין אַנ'עקספּרעס-צוג, וואָס איז געלאָפען קיין מאַדריד, די הויפּט-שטאָט פון שפּאַניען. ווען דעטעקטיווס זענען געקומען זיך נאָכפרעגען אויף איהר אין האָטעל, האָבען זיי זיך דערוואוסט, אַז זי איז אַוועקגעפאָהרען, און מען ווייס נישט וואוהין. מיטאָג-צייט האָט קאַפּיטאַן לאַדו דערהאַלטען אַ קורצען בריף פון דער טענצערין אין וועלכען עס איז געווען געשריבען, אַז די זאַכען זענען אַריבער, און זי איז לויט'ן בעפעהל אַוועקגעפאָהרען קיין בעלגיען, וואָס איז בעזעצט פון

דייטשען. אום אָפּצוגעבען די פינף בריף צו די פינף פראַנצויזישע שפּיאָנען.

דער ליגען האָט זיך באַלד אַרויסגעוויזען, ווייל אויף מאָרגען איז אָנגעקומען אַ טעלעגראַמע פון די פראַנצויזישע אַגענטען אין שפּאַניען, אַז די טענצערין איז אָנגעקומען קיין מאַדריד.

מאַטאַ האַרי איז נאָר אַ קורצע צייט געבליבען אין מאַדריד. זי האָט זיך געטראָפען מיט עטליכע העכערע דייטשע בעאַמטע, נישט וויסענדיג, אַז זי ווערט בעאָבאַכטעט פון פראַנצויזישע אַגענטען. ענדליך איז זי אַוועקגעפאָהרען מיט דער האָלענדישער שיף „האָלאַנדיאַ“ קיין ראָטערדאַם.

אין מיטען דער נאַכט, אין דער צייט פון אַ שרעקליכען שטורעם, איז די טענצערין געלעגען אין טיפען שלאָף אין איהר קאַיוטע. אַנ'ענגלישע טאָרפּעדאָ-שיף האָט זיך שנעל דערנעהנטערט צום האָלענדישען סטימער. בײַדע שיפען גיבען זיך איבער סיגנאַלען. די טאָרפּעדאָ-שיפעל קומט צו נאָהענט צו דער „האָלאַנדיאַ“ און אַנ'ענגלישער אָפיצער קלעטערט אַרויף אויפ'ן דעק פון סטימער.

— האַלאָ, קאַפּיטאַן, אויף אייער שיף פאָהרט אַ טענצערין מאַטאַ האַרי, עס וואָלט געווען בעסער, ווען די פרוי זאָל פאָרזעצען איהר רייזע אויף אַ קריגס-שיף.

ענגלישע פלאָטען-אָפיצערען קומען אַריין אין מאַטאַ האַרי'ס קובינע, טראָגען אַרויס איהר באַגאַזש און הייסען איהר אַרויפגעהן אויף דער ענגלישער קריגס-שיף. זי איז זעהר אויפגערעגט, אָבער די אָפיצערען פערהאַלטען זיך צו איהר זעהר העפליך. אין ענגלאַנד איז שוין מאַטאַ האַרי געשטאַנען פאַר דעם שעף פון די ענגלישע געהיים-פּאָליציי, סער באַזיל טאָמפּסאָן, וועלכער האָט גלייך געטייטעלט דער טענצערין אין געזיכט, אַז זי ווערט פערדעכטיגט אין שפּיאָנאַזש. מען נעהמט איהר אונטער אַ שטרענגער פערהער, אָבער זי לאָזט זיך נישט פערנאַרען. מען קען קיין זאַך פון איהר נישט אַרויסקריגען. צום שלוס פון פערהער, ווען דער בעאַמטער האָט ערקלערט, אַז ער איז איבערצייגט, אַז מאַטאַ האַרי איז אַ שפּיאָנקע, איז די פרוי פּלוצלונג אויפגעשטאַנען און האָט אויסגעשריגען:

(המשך — מאָרגען).

שרעקליכער פאַרפאַל אין לובלין

ראַדיאָ-אַנטענע דערהרג'עט אַ 14-יעהריג מיידעל

לובלין האָט בעצאָהלט מיט אַ יונג מענשליך לעבען פאַר געניסען פון ראַדיאָ.

די 14 יעהריגע לעאָקאַדיאַ קאָזאַק איז אַרויסגעשיקט געוואָרען דורך איהר מוטער קויפען מילך. צוריקגעהענדיג מיט אַ פול טעפעל מילך האָט זי זיך פערפלאָנטערט מיט די פיס אין אַ דראָהט, כדי זיך צו בעפרייען האָט דאָס קינד זיך אַראָפּגעבויגען און מיט דער האַנד געפרובט בעזייטיגען די דראָהט פון וועג. אין דעם מאָמענט איז געשעהען עפּעס שרעקליכעס, די פערביַיגעהער האָבען דערהערט בלויז איין פערצווייפעלטען געשריי און דאָס קינד איז געפאַלען טויט אויפ'ן פערבלאָטיגטען טראָטואַר, האַלטענדיג די דראָהט פעסט אין דער האַנד.

די דראָהט איז אַראָפּגעהאָנגען פון אַ הויז בײַ דער לובלינער צוקראָווניע און איז געווען פעראייניגט מיט אַ דראָט פון דער שטאָטישער עלעקטראָווניע.

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די ראַדיאָ-דראָט איז געווען פעראייניגט מיט דער אַנטענע דורך אַ געוועהנליכען שפּאַגאַט. דער רעגען האָט דורכגעווייקט דאָס שטריקעל און די דראָט איז דעריבער אַראָפּגעפאַלען אויפ'ן טראָטואַר.

עס ווערט געפיהרט אַנ'אויספאָרשונג פעסטצושטעלען, ווער עס איז שולדיג אינ'ם טויט פון 14 יעהריגען מיידעל.

סטאַטיסטישע ציפערען פון דער יודישער בעפעלקערונג

אין טשערנאָוויץ

טשערנאָוויץ, (יט"א). לויט די סטאַטיסטישע ציפערען וואָס זענען פערעפענטליכט געוואָרען דורכ'ן היגען מעלדונג-אַמט, זענען דאָ אין יאָהר 1929 רעגיסטרירט געוואָרען 141.000 נפשות.

לויט נאַציאָנאַליטעטען זענען פערהאַן 59,000 יודען, 35,000 רומענער, 21.000 דייטשען, 15 טויזענד אוקראַינער, 8,000 פּאָלאַקען. די רעשט פערשידענע אַנדערע נאַציאָנאַליטעטען.

געבוירען געוואָרען זענען פאַר דער רעדאַקטער צייט בײַ יודען, בערך טויזענד קינדער, בײַ נישט-יודען — 1100 קינדער, די שטערבליכקייט פאַר דער דערמאָהנטער צייט האָט בעטראָפען — 1.800 מענשען, דערפון זענען געשטאָרבען 150 קינדער.

לויט דער סטאַטיסטיק פון מעלדונג-אַמט איז, די צאָהל פון זעלבסטמאָרדען פאַר'ן לעצטען יאָהר געוואַקסען אויף 72, די ראָויגע ציפער איז די העכסטע פאַר די לעצטע יאָהרען, צווישען די זעלבסטמערדער זענען פערהאַן 22,2 פּראָצענט יודען און 77,8 פּראָצ. נישט-יודען.

נחום סאָקאָלאָוו אין קישינעוו

בוקאַרעשט, (י.ט.א.) פאַר זיין אָפּפאָהרען פון רומעניען האָט דער פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע נחום סאָקאָלאָוו בעזוכט קישינעוו. דעם גאַסט זענען ענטגעגען געפאָהרען דער פּאָרזיצער פון דער בעסאַראַבישער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע ה' בערליאַנד און דעלעגאַציעס פון דער יודישער בעפעלקערונג.

אין קישינעווער באַהנהויף האָבען דעם גאַסט אָפּגעוואַרט יודישע דעלעגאַציעס אין דער שפּיץ מיט'ן פאָרזיצער פון די נישט-לאַנג געוועהלטע קהלה ד"ר סלוצקי, הרב צירעלסאָן, דער בירגערמייסטער נעגרעסקו, דער קאָמענדאַנט קאָלאָנעל לוזשאַנסקי און אַנ'עהרען וואַך פון מכבי.

מיט רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען הרב צירעלסאָן, ד"ר סלוצקי און דער בירגערמייסטער. אויפ'ן וועג אין שטאָט אַריין זענען די גאַסען ביז דעם האָטעל געווען איבערפילט מיט יודען, וועלכע האָבען בעגריסט דעם הויכען גאַסט.

דער טאַלפּע-מענש

80) (סענסאַציאָנעלער ראָמאַן)

— אויף וויפיל איך האָב בעמערקט, איז אין הויז קיינער נישטאָ. — האָט דערקלערט דער פּאָליציאַנט.

דער געהיים-אַגענט האָט אָנגעצונדען אויפ'ן טיש אַ נאַפט-לאָמפּ, וואָס איז דאָרט געשטאַנען.

— וואָס איז עס? — דער אינספּעקטאָר האָט אָנגעוויזען אויף דעם שמאָלענעם האָק, וואָס איז געווען צוגעפעסטיגט צום קאָמין, און די שטריק, וואָס האָט זיך געצויגען פון דאָרט ביז אונטערן טעפּיך אַרונטער, — כ'פאַרשטעה נישט... צו וואָס איז עס?

דזשעק נעוובאָרט האָט איהם איבערגעשלאָגען מיט אַנ'אויסרוף:

— בראָקמאַנס רעוואָלווער?

אויף דער פּאָדלאָגע איז געלעגען אַ גרויסער פּאָליציייאישער רעוואָלווער.

דער אינספּעקטאָר האָט איהם בעטראַכט פון אַלע זייטען, און ווידער גענומען קוקען אויפ'ן האָק מיט דער שטריק.

איך פאַרשטעה נישט.. גיט נאָר גוט אַ זוך! דערווידערט אַלע שרענק, אַלע קוּפערס, מ'דאַרף בעקלאַפּען די ווענד... דאָ ערגיץ בעדאַרף צו זיין אַ געהיימע טיר. אין אַזעלכע אַלטע הייזער זענען שטענדיג פאַראַן געהיימע ווינקלען!

די רעוויזיע האָט נישט געגעבען קיין שום רעזולטאַטען

דער אינספּעקטאָר לאַיל האָט אַרונטערגענומען פון קאָמין דעם האָק און בעטראַכט איהם מיט פערוואונדערונג!

עס איז אָנגעקומען איינער פון די געהיים-אַגענטען און געמאָלדען, אַז אין הויף האָט ער אָנגעטראָפען אויף אַ גאַראַזש.

דער דאָזיגער גאַראַזש איז געווען זעהר אַ לאַנגער בנין אינעווייניג אָבער, צו דער גרויסער פערוואונדערונג פון די געהיים-אַגענטען האָט ער זיך אַרויסגעוויזען פונקט אַ העלפט די גרויס,

די דאָזיגע העלפט איז געווען פערנומען מיט אַ האַלב צובראָכענעם אַלטמאָדישען אויטאָ, וואָס איז שוין לאַנג נישט גענוצט געוואָרען.

הינטער דעם אויטאָ איז געשטאַנען אַ נאַקעטע וואַנד.

דזשעק נעוובאָרט איז צוגעגאַנגען צו דער וואַנד און אָנגעקלאַפּט.

— דאָס איז אַ הילצערען ווענטל... הינטער איהר איז זיכער דאָ נאָך אַ רוים.

אין ווינקעל איז געהאָנגען אַ שטיקעל קייט.

אויפ'ן ערשטען בליק איז נישט געווען צו פערשטעהן צו-וואָס די קייט העגנט, אָבער בײַ דער נאָהענטערער בעטראַכטונג האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די קייט געהט אַריין אינעווייניג אין דעם ווענטעל דורך אַ פּינקטליך אויסגעבוירטע לאָך.

דער אינספּעקטאָר האָט אַ ציה געטון די קייט, און די „וואַנד“ האָט זיך אָפּגערוקט אין אַ זייט, ענטפּלעקענדיג אַנ'אַריינגאַנג אין אַ צווייטען גאַראַזש, וואו ס'איז געשטאַנען אַ צווייטער אויטאָמאָביל.

דער אויטאָמאָביל איז געווען פערדעקט מיט אַ ברעזענט, דורך וועלכען עס האָט זיך אַרויסגעזעהן בלויז דער ראַדיאַטאָר.

נעוובאָרט האָט אַראָפּגעצויגען דעם ברעזענט, און דערקלעהרט:

— אָט דער אויטאָמאָביל...

וועלכער אויטאָמאָביל? — האָט שנעל אַ פרעג געטון דער אינספּעקטאָר.

— דאָס איז דער אויטאָמאָביל אין וועלכען עס פאָהרט אַרום דעם „קעפּ פאַנגער“. האָט נעוובאָרט דערקלערט — ער איז אין איהם געזעסען, ווען בראָקמאַן האָט איהם געוואָלט אַרעסטירען. אָ, די דאָזיגע מאַשין וואָלט איך געקאָנט דערקענען צווישען טויזענדער!.. בראָקמאַן איז דאָ ערגיץ אין דעם הויז, אין די הענד פון דעם „קעפּ-פאַנגער“... זאָל איהם נאָר נישט שאַטען!..

נעוובאָרט, דער אינספּעקטאָר און די געהיים-אַגענטען זענען צוריק אַריינגעלאָפען אין הויז.

דער איבעראַשטער אינספּעקטאָר לאַיל האָט זיך אָפּגעשטעלט פאַר דעם האָק מיט דער שטריק.

פּלוצים האָט דער פּאָליציאַנט אַראָפּגעשלעפּט דעם טעפּיך, און ער האָט בעמערקט די צוגעשטיקעוועטע ברעטער אין דער פּאָדלאָגע.

ווען דער אינספּעקטאָר האָט זיי שנעל אויפגעהויבען און אַריינגעקוקט אינעווייניג אינ'ם ברונעם, איז ער בלאַס געוואָרען, און מיט אַ ציטערדיגער שטים אַרויסגעשעפּטשעט:

— צו שפּעט... צו שפּעט...

קאַפּיטעל ניין-און דרייסיג

די עקזעקוציע

ס'איז שווער און פּיינליך צוצוהערען די קרעכצען פון אַ מענשען, וואָס איז כמעט משוגע פאַר שרעק.

מאָריס'עס נערוועז זענען געווען שטאַרקע, אָבער ער האָט געדאַרפט קאָנצענטרירען זיין גאַנצע ענערגיע און ווילען, און פעסט אַריינשטעכען זיך די נעגעל אין דעם ווייכען פלייש פון די דלאָניעס, כדי אַליין נישט צו ווערען אויסער זיך.

— הערט, לאָנוואַל, — האָט ער זיך אָפּגערופען, ווען דער משוגענער אויסגעשריי פון פּענען האָט זיך פערוואַנדעלט אין אַ היסטערישען שלוכצען.— אויב איהר וועט עס טון, וועט די קללה העגנען איבער אייך, און איבער אייערע קינדער און קינדס-קינדער.

דער אַלטער האָט מיט אַ שמייכעל אַ קוק געטון אויף זיין צווייטען געפאַנגענעם, און גאָרנישט געענטפערט.

אויפהויבענדיג פּענען אויף די הענד, האָט ער איהם אַ האַלב'געחלשטען פאַר שרעק, ווי אַ קינד צוגעטראָגען צו דער שרעקליכער מאַשין, און אַוועקגעלעגט מיט'ן פּנים אַרונטער אויפ'ן הילצערנעם געמאָלטען בריקעל.

ער האָט זיך נישט געאיילט.

די פּראָצעדור פון אַדורכפיהרען די עקזעקוציע האָט איהם משמעות אַליין פערשאַפט פערגעניגען.

זיין האַנד האָט בעריהרט די ראַהם, די מורא'דיגע שאַרף פונ'ם מעסער האָט זיך אַ לאָז געטון אונטען, אָבער עס האָט זיך דערהערט אַ טרוקענער קורצער קלאַנג, און דער מעסער האָט זיך אָפּגעשטעלט אויפ'ן האַלבען וועג.

(פאָרזעצונג קומט).

טעלעגראמען

שיסעריי אויף דער קאלאניע „באר יעקב"

די אויספארשונגס-קאמיסיע ארויסגעפאהרען קיין עבר הירדן.

די טעטיגקייט פון די געריכטען אין חיפה און ירושלים

ירושלים, 17. (יט"א טעלעגראפיש).

די בריטישע אויספארשונגס-קאמיסיע וועלכע האלט אינמיטען פערהערען די יורישע עדות איז ארויסגעפאהרען קיין עבר הירדן מיט פארשטעהער פון ביידע צדדים. מען איז אויסען דערמיט צו בעקענען זיך מיט די אפקלאנגען פון די א"י-געשעהענישען אין דעם שכנישען לאנד, וואס געפינט זיך אויך אונטער דער פערוואלטונג פון מער טשענסעלאר.

ירושלים, 17. (יט"א טעלעגראפיש).

אין דער נאכט פון זונטאג אויף מאנטאג איז בעשאסען געווארען די קאלאניע „באר יעקב". צום גליק האט די שיסעריי קיינעם נישט געשאדט. די אנפאלער זענען אנטלאפען געווארען.

ירושלים, 17. (יט"א טעלעגראפיש).

דאס געריכט אין חיפה האט בעטראכט א פראצעס פון אן אראבער, וועלכער האט זיך בעטייליגט אין דעם בלוטיגען פאגראם אויף יודען. ער איז פערמשפט געווארען אויף 3 חדשים טורמע און צו בעצאהלען 35 פונט געלד-שטראף.

נאך 2 אראבער וואס זענען געמשפט געווארען פאר בעטייליגען זיך אין דער חברונער שחיטה זע־נען געווארען בעפרייט.

עס איז אויך פארגעקומען א פראצעס פון 3 אראבער פאר בעטייליגען זיך אין דער באיקאט־העצע. 2 פון זיי זענען פערארטיילט געווארען צו 40 טעג ארעסט אדער צו 5 פונט געלד-שטראף. און איינעם האט מען פריינעשפראכען.

דעוועי פאהרט קיין אמעריקא

ווארשא, 17. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט).

מארגען אינדערפריה פאהרט אפ פון ווארשא קיין אמעריקע, דער פינאנציעלער ראטגעבער, דעוועי צוערשט פארט ער אין דער שווייץ, פערהאלטענדיג זיך פריהער אין פראנקרייך. דעוועי האט אונטער־גענומען זיין רייזע, נישט אכטענדיג דערויף, וואס ער איז לעצטענס שוואך אין געזונד.

אין די פעראייניגטע שטאטען וועט דעוועי פער־בלייבען זעקס וואכען.

פערטרעטען איהם וועט ה' אללאן.

גראנדיעזע חנוכת-הבית פון „ארט"-בנין

סארנא, (יט"א). ביי דער אנוועזענהייט פון הונדערטער מענשען, פארשטעהער פון דער מאכט קאמונאלע און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס איז די טעג ד אפגעקומען די פייערונג פון חנוכת־הבית פון א נייעם „ארט-בנין". ביי דער פייערונג איז אויך אנוועזענד געווען דר. זילבערפארב פון ווארשא. געעפענט די פייערונג האט דער פארזיצער פון סארנער קאמיטעט דר. שטיינבערג, רעפעשען און בעגריסונגס־בריף זענען אנגעקומען פון „ארט" אין בערלין, ווארשא, לעמבערג, לאדז און אנד.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראנקהייטען.

ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען.

בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.

עמט אן אין דער היים פון 3—5נאכמיטאג.

Dr. med.

J. Sadokierski

כמאמאטאלאג

ספעציעל-ארצט פאר מויל- און קיפער-כירורגיע

צאהנפלייש = קראנקהייטען

רענטגען-דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3—7.

פיעטריקאווער 164, טעל. 27-83.

וויכטיג פאר אינדוסטריעלער און סוחרים!

BIURO-PRAWNICZO-WINDYKACYJNE „JUSTICE"

w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej 62

ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט זעמטליכע קלאגע-זאכען, זאבעזפיטשעניעס, נאראזען סאנראנע, אפעלאציעס אויף גאנץ פוילען, ספעציעלע פערבינדונג מיט דאנציג, גאליציען און פאמערן. ביטעס ווערען אויך געשריבען און אלע אנ־ווענדען סקארבאווע, סאנדאווע, אפעלאציעס א. ז. וו. היפאטעק-זאכען, אינטערעסעם און שותפות־זאכען ווערען ערלעדיגט דורך פאכמענישע קרעפטען.

יורידישע עצות אומיסט.

מיט אכטונג

רעכטס=קאנסולטענטען=ביורא

„JUSTICE"

פיעטריקאווער 62.

צו די ה"ה גנבים,

וועלכע האבען מיר ארויסגעגנב'עט מיין פארטפעל מיט דאקומענטען אין טעאטער דעם 14. דעצעמ־בער ד. י. ווערען געבעטען דאס געלד זיך צו האלטען און די דאקומענטען מיר אבצושיקען לויט דעם אדרעס פון די דאקומענטען.

3245

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראסקאוסקי נאז, האלז, אויערן קר.	11—16 2—5 7—8
ד"ר ראזענבלאט הויט און געשלעכטס קר.	11—10 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—9
ד"ר יאסמאן נערוען קראנקהייטען	12—2 [illegible]
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפירני פרויען און געבורטס-הילף	$11-1^1/_2$ 8-6
ד"ר קענטער כירורגישע-קראנק.	$4^1/_2$-$5^1/_2$ [illegible] 1—2
ד"ר וויינבערג אינ. הארץ לונגען	12—1, $6^1/_2$—$7^1/_2$
ד"ר סמאטעל רענטגען	12—1, 4—6
א. גראדענסקי צאהן-ארצט	5—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	2—8

[illegible]

א רענטגען-אינסטיטוט

[illegible]

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

ווי אויך אין דער שבת.

ערצט.-קאסמעטיש. קאבינעט

פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

Dr. W. ŁAGUNOWSKI

Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych

przeprowadził się na ul. Piotrkowskiej 70 róg Traugutta).

Przyjmuje od 8^{30} do 10^{30} rano, od 1-ej do 2^{30} pp., od 6 do 8^{30} wiecz. w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל. 34-72

נעמט אן פון 6—8 אווענד

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 51-78

הויט און וענערישע קראנקהייטען, רענטגען און ליכטהיילאינסם.

נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

Zaginiony został weksel na sumę Zł. 30.— wystawca Ch. Tatarkowski, pł. 15/9—29 w Łodzi. Weksel powyższy zostaje unieważniony. — Znalazca zechce takowy zwrócić do administr.

א וויכטיגע

אונטערנעהמונג

זוכט עמליכע אינטעליגענטע און ענערגישע הערען צו א ליכטער אקוויזיציע, וואס איז גלייכצייטיג א דאנקבארע גע־זעלשאפטליכע טעטיגקייט.—

מאנאטליכער איינקונפט איבער 2000 זל. אפערטען

ŁÓDŹ, Poczta Główna, Skrytka 501.

א פוטער=מאשין

„אמעריקאנקע"

אין גוטען צושטאנד, ביליג צו פערקויפען.

צו ערפאהרען

קאנסטאנטינער 20

וואוינונג 64. 3247

א לערן-יונגעל

צו סוועטערס ווערט פון זאפארט געזוכט געגען באלדיגער צאהלונג. צו מעלדען זיך: פלאץ וואלנאשטשי 6, אין דער סוועטער - פאבריק.

אנ'ארט צו שלאפען

פאר א ארענטליכען יונגענמאן, איז אבצוגעבען.

צו ערפאהרען

פיעטריקאווער 33

אין 2. הויף, פארטער.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87

ספעציעל ארצט פאר הויט= און וועגערישע קראנקהייטען. מענער= שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

Dr. Z. Rakowski

[illegible] פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81

[illegible] פון 12—2 און פון 5—7. [illegible]

[illegible] 17 [illegible] פון 10—11 [illegible] 6—8

וויכטיג פאר סוחרים און וועש-נייהער!

דעמט=ליכע ווייסווארעץ

— צו פאבריקס פרייזען —

צו פערקויפען.

קאנסטאנטינער 3, פראנט, פארטער, וו. 2.

פאר דעם בעליידיגענדיגען אינהאלט פונ'ם ארטיקעל „א פאלקיסטישער אייזעל־שמוים" צום אומפערשעהמטען אנפאל פון אדוו. ווייצמאן, וועלכער איז אפגעדרוקט געווען אין „לאדזער וועקער" נומ' 47 פון 26/X 1928, דריק איך אויס מיין בעדויערן.

א. זינגערמאן,

פעראנטווארטליכער רעדאקטאר פון „לאדזער וועקער".

3246

Dr. med. LAJCHTER

צאהן-כירורג

Chor. szczęk, dziąseł, podniebienia, języka i t. p.

przeprowadził się

na ZIELONĄ 9, I p. front, tel. 149-66

od $1^1/_2$–5 po poł. 3222

א לאנגיעהריגער געוועזענער

געריכטס-סעקרעטאר

שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס, קלויזולעס און זאבעזפיעטשע־ניעס אין אלע שטעדט פון פוילען.

א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים

B. MANN, Piotrkowska 10.

Dr. med. H. KRAUSKOPF

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 45, טעל. 113-47

נעמט אן פון 4 ביז 7 אין אווענד.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

[illegible]

נעמט אן פון 10—3 און פון 5—8 אווענד.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

[illegible]

וואלטשאנסקא 1

[illegible]

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

[illegible]

פון 11 ביז 12 [illegible] פון 2 ביז 3 [illegible]

[illegible] פון 9 פריה ביז 2 [illegible]

[illegible]

ווויזיט 3 זל.

צאהן=ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

14 Zawadzka 14

נעהמט אן פון 10-2 און פון 4-7 ין

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

פושטשינער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר [illegible] נאז, האלז, אויערן קר	$4^1/_2$—$5^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	11-9 $4^1/_2$-5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	9—10
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכטס-קר.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר שמירנעלד נערוען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר נאדלבלום אויגען-קראנקה.	$10^1/_2$—$9^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—5
ד"ר שפראלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$5^1/_2$

[illegible]

איספוזונגען נעגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי [illegible]

צאהן-ארצט 10—1 5—6

[illegible]

די לעטשניצע איז אויך [illegible]

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט אין טערמינען פון די אנאנסען איז די פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאר א פעליטעט-שורה: [illegible] דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.